

UNIVERZITA KARLOVA

FILOZOFICKÁ FAKULTA

ÚSTAV ETNOLOGIE

Bakalářská práce

Jonáš Vlk

Evropská migrační krize v letech 2015 – 2017 etnologickou perspektivou:
Radikalizace společnosti a vznik domobran v České republice

2015 – 2017 European Migration Crisis through an Ethnological
Perspective: Radicalization of the Society and Emergence of Militias in the
Czech Republic

Praha 2017

Vedoucí práce:

Doc. PhDr. Marek Jakoubek, PhD. et PhD.

PODĚKOVÁNÍ

Na tomto místě bych rád poděkoval Doc. PhDr. Markovi Jakoubkovi, PhD. et PhD. za ochotu a vstřícný přístup při vedení této práce a rovněž za jeho cenné rady, které mne doprovázely zejména během výzkumu v terénu.

ČESTNÉ PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně, že jsem řádně citoval všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 22.07.2017

.....

Jonáš Vlk

*„Každý má právo na strach z neznámého. Ale nikdo nesmí na základě
tohoto strachu nechat narůst nenávist.“*

Piotr Mateusz Andrzej Cywiński

ABSTRAKT

Tato bakalářská práce se zabývá tématem evropské migrační krize, bezpečnostními aspekty s tímto fenoménem spjatými a radikalizací české společnosti. Úvodem práce jsou představeny možné bezpečnostní hrozby, které s sebou ilegální imigrace do zemí Evropské unie potenciálně přináší s důrazem především na radikalizaci evropské společnosti. Následně se práce věnuje tématu domobranných uskupení vzniklých na území České republiky a pokouší se pomocí terénního výzkumu poskytnout vhled do postojů a názorů těch občanů České republiky, kteří se účastnili či účastní činnosti Národní domobrany, tedy občanské iniciativy vzniklé převážně z důvodů migrační krize, jejímž hlavním úkolem je bránit domovy, životy, zdraví a majetek občanů České republiky a pomáhat udržení společenského klidu a stability. Závěrem práce porovnává předpokládané příčiny radikalizace společnosti s reálnými motivy domobranců ke vstupu do iniciativy Národní domobrany zjištěnými během terénního výzkumu.

KLÍČOVÁ SLOVA

domobrana, migrace, radikalizace, krize, uprchlík, etnologie

ABSTRACT

This bachelor thesis concerns with the topic of the European migration crisis, the security aspects connected with this phenomenon and the radicalization of the Czech society. The paper introduces the possible security threats posed by illegal immigration to the countries of the European Union with the emphasis mainly on the radicalization of the European society. Subsequently, the thesis focuses on the topic of militias formed in the Czech Republic and using the method of the terrain research attempts to provide an insight into the attitudes and opinions of those citizens of the Czech Republic who are former or active members of the so called National Militia, a civic initiative which establishment was mainly a result of the migration crisis and which main task is to defend the homes, lives, health and property of Czech citizens and to preserve peace and stability of the Czech society. In the end, the thesis compares the supposed causes of the radicalization of the society with the real motives of the militiamen to join the National Militia identified during field research.

KEY WORDS

militia, migration, radicalization, crisis, refugee, ethnology,

OBSAH

1	Úvod.....	8
2	Bezpečnostní aspekty evropské migrační krize	9
2.1	Radikalizace evropské společnosti.....	13
2.2	Islamofobní projevy v České republice.....	16
2.3	Hatespeech ve veřejném prostoru a na sociálních sítích	18
3	Vznik domobran jako reakce na imigrantskou hrozbu	21
3.1	Národní domobrana.....	23
4	Metodika výzkumu	26
5	Terénní výzkum	28
5.1	Charakteristika domobranců	28
5.2	Motivace ke vstupu do iniciativy Národní domobrana	29
5.3	Obava z imigrantů	32
5.4	Média a sociální sítě.....	33
5.5	Názory na domácí a zahraniční politiku.....	35
5.6	Domobranecké aktivity	37
6	Závěr	40
7	Bibliografie	45
8	Přílohy.....	49
8.1	Příloha č. 1	49
8.2	Příloha č. 2	50
8.3	Příloha č. 3	51
8.4	Příloha č. 4	52

1 Úvod

V posledních několika letech zaznamenaly státy Evropské unie rapidní nárůst imigrace osob převážně ze zemí Blízkého východu a Afriky. Termín evropská migrační krize byl poprvé použit v roce 2015, v souvislosti se ztroskotáním nejméně pěti lodí vezoucích téměř dva tisíce migrantů k evropským břehům. Tehdy začala situace mohutně eskalovat. Během první poloviny roku 2015 překročilo přes Středozemní moře 137 000 ilegálních migrantů, kteří se tak dostali do Evropy. V srpnu téhož roku už mluvčí Evropské komise vzniklou situaci označil za více než urgentní.¹ Migrační krize se tak dostala na první místa většiny médií a začala pronikat do běžného života Evropanů. Ačkoliv nelze jednoznačně určit příčiny tohoto masového přílivu osob, země původu migrantů spojují nestabilita, probíhající konflikty a chudoba. Na migraci také s největší pravděpodobností měla vliv absence efektivní ochrany vnějších hranic Evropské unie a vstřícně nastavená sociální politika cílových zemí. Jedním z faktorů, které zažehly migraci ve velkém je konflikt v Sýrii, který probíhá již od roku 2011 a ze svých domovů vyhnal téměř polovinu syrské populace. Vzhledem k tomu, že tato země dříve poskytovala útočiště Afgháncům, Súdáncům, Somálcům a dalším obyvatelům okolních států potýkajících se s nestabilní situací, uvedl konflikt v Sýrii do pohybu masu různých etnik převážně muslimského vyznání.² Ačkoliv převážná část těchto osob našla ochranu v okolních státech, výrazný podíl migrantů pokračoval tzv. balkánskou trasou dále do Evropské unie, do které začali mířit přes Středozemní moře také emigranti z afrických zemí.

S tím, jak se evropská migrační krize dostala do popředí médií a stala se jedním z nejdiskutovanějších témat ve veřejném životě, došlo k *sekuritizaci* a *politizaci* tohoto fenoménu. Ruku v ruce s tímto procesem se do občanů Evropské unie začal vkrádat strach z možných následků imigrace, který podnítil vnímání migrantů jako hrozby a tím zároveň vyvolal poptávku po proti-imigračních politických stranách a reakci některých občanů České republiky, kteří se začali sdružovat do tzv. domobran. Vývojem načrtnuté

¹ Townsend, R. M. (2015). *The European migrant crisis*. Spojené státy americké: Lulu.com.

² Vymětal, Š., & Šíchová, A. (2015). *Uprchlíci ze Sýrie: kulturní a psychosociální aspekty*. Praha: Odbor bezpečnostní politiky a prevence kriminality MV ČR.

situace v ČR se zabývá tato bakalářská práce, ve které se autor pokouší nastínit možné bezpečnostní aspekty, které s sebou migrace z Blízkého východu a Afriky do zemí Evropské unie přináší a etnologickým výzkumem se snaží zprostředkovat vhled do postoje těch občanů České republiky, kteří byli či jsou členy domobran a interpretovat jejich vztah k evropské migrační krizi a hrozbám, které dle domobranců z tohoto fenoménu vyplývají.

2 Bezpečnostní aspekty evropské migrační krize

Masový příliv migrantů do Evropské unie s sebou samozřejmě přináší bezpečnostní rizika. EU nebyla na podobnou krizovou situaci připravena a strategické plány začaly vznikat až poté, co už migrace kulminovala. Díky absenci efektivní a koordinované ochrany vnějších hranic Evropské unie do Schengenského prostoru vnikly obrovské počty cizinců, kteří často nebyli kvůli chaotické situaci a opožděné reakci EU ani nijak evidováni. Díky vysokému počtu imigrantů se nabízí myšlenka jakéhosi střetu civilizací. Příchozí cizinci jsou převážně muslimského vyznání a pomyslně tak přinášejí do Evropy část Dar al-Islam. Vzhledem k odlišné kultuře se mají tendenci sdružovat do uzavřených komunit a také díky muslimskému tradičnímu pojetí rodiny je následná integrace do západní společnosti složitá, nehledě na to, že nemalá část muslimů nesouhlasí s liberálními demokratickými hodnotami západu. Například podle Jocha tak může vysoký počet vůči evropským osobním svobodám nepřátelsky nakloněných lidí vést k mohutným nepokojům a omezení západních svobod.³ V členských státech Evropské unie se bohužel vzhledem k obrovské medializaci migrační krize a sekuritizaci tohoto tématu zvedla vlna negativního postoje vůči příchozím migrantům, kteří tento přístup samozřejmě vnímají a logicky jsou tak o to více tlačeni k sdružování se do svých komunit, ve kterých jistě cítí větší zázemí a bezpečí. Tím je proces zdařilé integrace těchto osob do evropského prostředí narušován. Problematický je i samotný přístup zemí Evropské unie k nakládání s migranty během jejich cesty, respektive po vstupu do Schengenského prostoru. Situace, o které informovala média a potvrzena také jak přímou zkušeností autora z chorvatského detenčního centra Slavonski Brod tak

³ Joch, R. (2009). Radikální islamismus ohrožuje západní společnost. In Kuras, B. (2006). *Islám v Evropě: obohacení, nebo nebezpečí? : sborník textů*. Praha: CEP - Centrum pro ekonomiku a politiku.

i zkušeností dobrovolníků z České republiky, se kterými měl autor této práce možnost hovořit, působících v dalších detenčních centrech nacházejících se na tzv. Balkánské imigrační trase, je obecně známá - imigranti jsou často zadržováni policií v detencích na dobu dlouhou v řádu měsíců, vyslýcháni a v táborech pak omezováni přísnými pravidly, o jejichž vynucování se starají příslušné ozbrojené složky. Na jednu stranu je tento přístup samozřejmě pochopitelný, neboť imigranti vstupují na území Evropské unie ilegálně a přinášejí s sebou jistá rizika popsána níže. Nicméně podobné jednání v těchto lidech jistě zanechává negativní dojem z přístupu hostitelské země a může znovu vést k již zmiňovanému vzniku uzavřených komunit s negativním přístupem k hostitelské zemi. Zde následně může vznikat celá řada problémů. Mladí neintegrování muslimové mají problémy uplatnit se na trhu práce, což je a případně jejich rodiny zavede do tíživé ekonomické situace. Vzniklé socioekonomické podmínky těchto osob potom vedou k frustraci a zvyšují potenciál podlehnoutí radikalizaci ze strany skupin islamistických radikálů. Ze strany hostitelského státu a potažmo i celé Evropské unie je přitom nadmíru žádoucí udržovat s muslimskými komunitami dobré vztahy, neboť komunita, která se v zemi cítí respektována, ji spíše přijme za svou a má pak stejně vysokou motivaci udržovat ji bezpečnou a prosperující, jako ostatní obyvatelé. Netřeba dodávat, že v rámci tohoto ideálního stavu pak lépe funguje i spolupráce komunity s bezpečnostními složkami a jsou to pak právě tyto komunity, které mohou jako první upozornit na možný případ nebezpečné radikalizace jedince či skupiny osob.⁴

Velkým problémem tak může být i případný vstup Turecka do Evropské unie. Tento scénář sice není s přihlédnutím k současnému vývoji událostí zcela aktuální, ovšem o takovémto kroku se již dlouhou dobu jedná a například zrušení vízové povinnosti pro občany Turecka bylo v roce 2016 velmi blízko uvedení v platnost.⁵

Masová imigrace do zemí Evropské unie s sebou přináší také hrozby, které se mohou projevit, a částečně se již také projeví, v mnohem kratším časovém intervalu. Jde převážně o agresivitu jedinců, která se u migrantů může projevit v důsledku absolvování dlouhé a složité cesty, často doprovázené obrovským strachem a úzkostí, obavou o své

⁴ Boháček, P. (2017). *Trump nahrává islámským teroristům* [online]. [cit. 2017-06-25]. Dostupné z WWW: <<http://www.amo.cz/trump-nahrava-islamskym-teroristum>>

⁵ (2016). Zrušení víz? EU a Turecko hodlají pokračovat v plnění dohod. In *E15.cz*. [cit. 2017-06-25]. Dostupné z WWW: <<http://zpravy.e15.cz/zahranicni/politika/zruseni-viz-eu-a-turecko-hodlaji-pokracovat-v-plneni-dohod-1318690>>

blízké, svoji budoucnost a podobně. K projevům agresivity jsou náchylní hlavně muži, kteří během cesty zažívají pocity selhání a bezmoci. Mají pocit, že nedokázali řádně zajistit rodinu, domov a bezpečí. Zároveň v rodné zemi často zanechali své příbuzné. Díky této extrémní frustraci se u mužů projevuje agresivita, duševní nemoci a případně také sexuálně motivované násilí. Stejně náchylní jsou k prožití zkušenosti dětí, u nichž stres, podobně jako u mužů, vede k pozdější agresivitě a pocitu vykořenění, který ztěžuje následnou integraci do společnosti v cílové destinaci, ta pak jedince může zavést k již zmiňovanému negativnímu postoji k hostitelské zemi, frustraci a následné radikalizaci.⁶

Pocit vykořenění se týká jak dětských imigrantů, tak i druhé a třetí generace imigrantů narozených již v Evropě. Problém představují převážně mladí muži, kteří nepřijali za své evropské liberální hodnoty a žijí tak v politickém i kulturně-společenském odcizení. Tito lidé jsou rozpolcení svou dvojitou identitou, neboť se necítí patřit ani do jedné ze společností, tedy té, odkud přicházejí, ani té západní, která je přijala. Takoví jedinci pak vykazují známky frustrace a mohou mít potřebu se proti západu vymezit tak, aby byli přijati do ryze muslimské komunity.^{7,8} V tomto případě vzniká hrozba provedení teroristického útoku. Zvláště náchylnou skupinou jsou pak mladí muži, kteří v západních zemích s přívětivou sociální politikou pobírají sociální dávky a podporu na bydlení a nejsou motivováni pracovat. Trvalé zaměstnání se jim totiž buď nevyplatí, nebo pro ně také, v segregované „multikulturní“ společnosti, vzniká složitá situace na trhu práce. Tito jedinci pak tvoří ideální skupinu pro radikalizaci islamistickými předáky.⁹ Terorismus a bezpečnost státu jsou ostatně s mezinárodní migrací dlouhodobě

⁶ Vymětal, Š., & Šíchová, A. (2015). *Uprchlíci ze Sýrie: kulturní a psychosociální aspekty*. Praha: Odbor bezpečnostní politiky a prevence kriminality MV ČR.

⁷ Weigl, J. (2006). Viníkem je spíš evropský sociální stát. In Kuras, B., & Chmaitillová, D. (2006). *Islám v Evropě: obohacení, nebo nebezpečí? : sborník textů*. Praha: CEP - Centrum pro ekonomiku a politiku.

⁸ Müller, Z. (2006). Tyranská menšina terorizuje okolí. In Kuras, B., & Chmaitillová, D. (2006). *Islám v Evropě: obohacení, nebo nebezpečí? : sborník textů*. Praha: CEP - Centrum pro ekonomiku a politiku.

⁹ Pojar, T. (2006). Nebezpečím není islám, ale islamismus. In Kuras, B., & Chmaitillová, D. (2006). *Islám v Evropě: obohacení, nebo nebezpečí? : sborník textů*. Praha: CEP - Centrum pro ekonomiku a politiku.

spojovány a především útoky v Madridu z 11. března 2004 a Londýně ze 7. července 2005 tento pohled na migraci podpořily.¹⁰

Teroristické útoky jsou hrozbou, která může být provedena z různých stran a příčin. Jednou z nich jsou bezesporu výše uvedení jedinci, kteří se cítí být frustrováni a vykořeneční. Ti jsou pak velice náchylní k radikalizaci zprostředkované radikálními imámy či teroristickými organizacemi nebo jejich regionálními buňkami. Zároveň se nabízí velice snadno dostupná samoradikalizace pomocí propagandy teroristických organizací vedené na sociálních sítích a na internetových doménách a online džihádistických magazínech, jako je například magazín Islámského státu Rumiya, nebo magazín Inspire vydávaný Al-Káidou.¹¹ Na tomto místě je však třeba objasnit, že Islám jako takový nepředstavuje výše uvedenou hrozbu. Tou je totiž masová migrace, respektive průvodní jevy a útrapy, jež ji doprovázejí a které se následně podepisují na životě a jednání imigrantů v cílové zemi, a ideologie radikálního islamismu, jež usiluje o přímý střet se západem a brojí proti lidské svobodě.¹² Jsou to pak právě radikální islamisté, kteří iniciují radikalizaci u náchylných jedinců a vytvářejí tak potencionální nebezpečí. Problematické je, že na území Evropské unie se nyní s největší pravděpodobností pohybují lidé, kteří buď nejsou registrováni vůbec, nebo byli prověřeni na základě předložení dokladu, který byl falešný. Mezi nimi pronikli do Evropy i přívrženci teroristických organizací, jakou je třeba Islámský stát, takzvaný Daesh, s jasným cílem zaútočit proti západní společnosti. Připomeňme například útoky ve Francii, které provedli právě přívrženci Islámského státu, z nichž se někteří dostali Evropy spolu s proudem migrantů hledajících bezpečné útočiště.¹³ Kromě těchto jedinců, kteří slouží přímo jako útočníci, či strůjci podobných útoků hrozí, že se do prostoru Evropské unie vetřeli i islamisté a radikální imámové, sloužící jako nástroj

¹⁰ Adamson, F. B. (2006). *Crossing Borders: International Migration and National Security* [online]. In: *International Security*, Vol. 31, No. 1 (Summer, 2006), pp. 165-199. Dostupné z WWW: <http://www.jstor.org/stable/4137542?seq=1#page_scan_tab_contents>

¹¹ Vlk, J. (2017). Propaganda Islámského státu. In *Evropský bezpečnostní žurnál*. [cit. 2017-06-25]. Dostupné z WWW: <<https://www.esjnews.com/cs/propaganda-islamskeho-statu>>

¹² Pojar, T. (2006). Nebezpečím není islám, ale islamismus. In Kuras, B., & Chmaitillová, D. (2006). *Islám v Evropě: obohacení, nebo nebezpečí? : sborník textů*. Praha: CEP - Centrum pro ekonomiku a politiku.

¹³ Francouzská policie identifikovala prvního z teroristů. Další jsou možná na útěku. (2015). In *Lidovky.cz*. [cit. 2017-06-25]. Dostupné z WWW: <http://www.lidovky.cz/francouzska-policie-identifikovala-prvniho-z-atentatniku-podle-nalezeneho-prstu-gj3-/zpravy-svet.aspx?c=A151115_073645_ln_zahranici_mct>

radikalizace a náboru nových útočníků do islamistických řad. Z výše uvedených důvodů vzniká nebezpečí hlavně ve chvíli, kdy jsou migranti odděleni od většinové společnosti, ať už dobrovolně, či nuceně a společnost je buď není ochotna, nebo schopna přijmout. Hrozbou jsou tak separovaná ghetta, ve kterých se tvoří uzavřené komunity muslimů, kteří jsou demotivováni svoji složitou situací a pro něž je integrace do západní společnosti téměř znemožněna.¹⁴ Zde pak vznikají případná rizika a potenciální náborový materiál pro radikální islamisty. Nehledě na to, že dobré vztahy s muslimskou komunitou, jejichž důležitost byla zmíněna výše, jsou opět narušovány.

2.1 Radikalizace evropské společnosti

Jedna z hrozeb, která se však v souvislosti s evropskou migrační krizí uvádí odborníky jako zásadní, se už dávno projevila v praxi. Nepřichází ze strany příchozích imigrantů, ale od samotných obyvatel členských zemí Evropské unie. Jde o radikalizaci společnosti a s ní spojený nárůst populismu v politice. Tím, jak do Evropské unie přichází stále více muslimů, se v některých Evropanech rodí čím dál větší strach a je možné pozorovat xenofobní a rasistické nálady spolu s intenzivním tíhnutím k nacionalismu.¹⁵

Radikalizace společnosti a proti-imigrační tendence vzrůstají spolu s tím, jak roste strach. Ten je však u podstatné většiny jedinců iracionální, respektive ničím nepodložený, neboť jen malá část těchto radikálně zaměřených lidí skutečně prošla reálnou negativní zkušeností týkající se současných imigrantů, jak dokládá například výzkum provedený autorem u příslušníků tak zvaných domobran vymezujících se proti ilegální imigraci, kterému se práce věnuje níže. Obrovskou roli však v tomto směru hrají převážně tzv. *mainstreamová* média, kterým fenomén evropské migrační krize v posledních dvou letech vévodí. Ty pak mají tendenci ve snaze o senzaci a získání co možná největšího počtu čtenářů podávat informace veskrze negativně laděné, to je totiž

¹⁴ Weigl, J. (2006). Viníkem je spíš evropský sociální stát. In Kuras, B., & Chmaitillová, D. (2006). *Islám v Evropě: obohacení, nebo nebezpečí? : sborník textů*. Praha: CEP - Centrum pro ekonomiku a politiku.

¹⁵ *Zpráva o extremismu na území České republiky v roce 2016*. (2017). Praha: Ministerstvo vnitra České republiky. Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/extremismus-vyrocní-zpravy-o-extremismu-a-strategie-boje-proti-extremismu.aspx>>

bohužel efektivní cesta, jak čtenáře zaujmout. Na tomto místě uveďme výmluvný příklad, o kterém informovala většina velkých českých médií, kdy na veřejnost prosáklý informace z porady televize Prima, která bezesporu k mainstreamovým médiím patří, na které zazněl od vedení pokyn směrem k redaktorům, aby informovali o evropské migrační krizi a migrantech negativně, jako o hrozbě a riziku.¹⁶

Imigrace je historicky vnímána pokaždé převážně negativně. To je dáno hlavně zkušenostmi z období ozbrojených konfliktů a dalších krizí, během kterých se migrační procesy bezesporu dávaly do pohybu ve větším měřítku. Pro nestabilní země byli migranti vnímáni jako závažná hrozba.¹⁷ V dnešní době relativně stabilní Evropy, nebo alespoň členských států Evropské unie, je strach z imigrace však podněcován převážně sekuritizací tématu, tedy procesem, při kterém se konkrétní téma stává v očích veřejnosti hrozbou a to na základě intersubjektivního prezentování, která v diskursu české bezpečnostní politiky souvisí s artikulací dalších bezpečnostních otázek, jako je organizovaný zločin, nebo právě radikalizace společnosti¹⁸ a působením médií, které nesou hlavní zodpovědnost za dnešní vnímání muslimů na západě.¹⁹ Na místě je přitom připomenout, že samotný proces sekuritizace tématu ve společnosti je často zkreslující a nedisponuje skutečnou výpovědní hodnotou ohledně reálné míry hrozby. Jedná se tak o proces veskrze nežádoucí.²⁰

Spolu s vnímáním migrantů jako hrozby se rozvíjí i politizace tématu. Ruku v ruce s tím se pak zvedá poptávka po protiimigračních populistických politických stranách, které následně na tuto poptávku reagují zvýšenou nabídkou.²¹ Sliby tvrdého postupu proti ilegální migraci si tyto strany následně zajišťují voliče, kterýžto fenomén jsme mohli

¹⁶ Břešťan, R. (2016). Vedení televize Prima nařídilo redaktorům: uprchlíky zobrazovat jako hrozbu a riziko. In *Hlidacípes.org*. [cit. 2017-06-25]. Dostupné z WWW: <<http://hlidacipes.org/vedeni-tv-prima-naridilo/>>

¹⁷ Adamson, F. B. (2006). *Crossing Borders: International Migration and National Security* [online]. In: *International Security*, Vol. 31, No. 1 (Summer, 2006), pp. 165-199. Dostupné z WWW: <http://www.jstor.org/stable/4137542?seq=1#page_scan_tab_contents>

¹⁸ Pivec, M. (2016). *Sekuritizace migrace v České republice a v Republice Slovinsko* [online]. Dostupné z WWW: <https://is.muni.cz/th/274035/fss_m/>

¹⁹ Ostřanský, B. (2006). Evropa a islám v proměnách minulosti. In Kuras, B., & Chmaitillová, D. (2006). *Islám v Evropě: obohacení, nebo nebezpečí? : sborník textů*. Praha: CEP - Centrum pro ekonomiku a politiku.

²⁰ Collins, A. (2007). *Contemporary security studies*. Oxford: Oxford University Press.

²¹ Ibidem

sledovat napříč Evropskou unií, ať už šlo o více či méně úspěšné případy. Spolu s tímto jevem se intenzivně projevují i hlasy proti hostitelským státům, které jsou obviňovány z xenofobie a porušování lidských práv imigrantů. Z toho pak plyne pouze další zvyšování tenzí a sílení vln proti-imigračních nálad.²² Společným dílem sekuritizace tématu a médií jsou migranti prezentováni, jako hrozba kulturní homogenitě a identitě státu, tedy jako hrozba sociální. Tento diskurs následně podněcuje další zdůraznění bipolární opozice stran na „my“ a „oni“, což je nejenom příčinou negativního přístupu společnosti vůči přichozím migrantům, ale také důvodem konfliktního postoje imigrantů vůči hostitelskému státu.²³

Tím, jak je fenomén evropské migrační krize dlouhodobě zmiňován na titulních stránkách evropských médií, a to nejčastěji v negativním světle, jak již bylo naznačeno dříve, budí v některých Evropanech strach, který se neprojektuje jen do volání po politických skupinách zastávajících názor za tvrdý postup proti ilegální imigraci, ale i do soukromého života a jednání některých osob. Nejde pak jen o verbální výpady proti muslimské komunitě, ale například i o soukromé ozbrojování se a přípravy na „boj s muslimy“, kterémužto fenoménu se práce zabývá níže. V krajním případě je pak možné, že začne hrozit naprostá radikalizace jednotlivých Evropanů, kteří proti muslimům zahájí svoji „Svatou válku“. Tehdy pak hrozí snaha oplatit muslimům tzv. „stejnou mincí“, tedy zahájením útoků proti muslimským komunitám napříč členskými zeměmi Evropské unie. Ať se tato realita zdá jakkoliv nemyslitelná, je třeba připomenout, že první takovýto projev znamenající skutečnou hrozbu zaznamenala během června 2017 Velká Británie, kde ve stejném *modu operandi* předchozích teroristických útoků najel rodilý Brit ve velké rychlosti dodávkou do skupiny muslimů nacházející se před mešitou v Londýně.²⁴ Ačkoliv jde o ojedinělý případ, podobných extremistů, u kterých se projeví frustrace a vygraduje pocit křivdy, které se islamisté na Evropanech dopustili, se může objevovat stále více, jak například zmínil odborník na

²² Pivec, M. (2016). *Sekuritizace migrace v České republice a v Republice Slovinsko* [online]. Dostupné z WWW: <https://is.muni.cz/th/274035/fss_m/>

²³ Karyotis, G., 2007. European Migration Policy in the Aftermath of September 11. The security-migration nexus. *Innovation: The European Journal of Social Science Research*, 20(1). 1-17.

²⁴ Pospíšilová, B. (2017). Do muslimů u londýnské mešity najel 47letý Darren Osborne z Cardiffu [online]. In *Lidovky.cz*. [cit. 2017-06-25]. Dostupné z WWW: <http://www.lidovky.cz/do-lidi-u-londynske-mesity-najel-darren-osborne-byi-zatcen-na-zaklade-podezreni-z-terorismu-gyc-/zpravy-svet.aspx?c=A170619_185136_ln_zahranici_ELE>

terorismus, islámský extremismus a státní bezpečnost Josef Kraus v rozhovoru pro Lidové noviny.²⁵

2.2 Islamofobní projevy v České republice

V České republice jsou xenofobní a zejména islamofobní nálady citelné. A to i přes to, že je Česká republika z hlediska evropské migrační krize zemí spíše tranzitní, než cílovou, což dokládají i počty žádostí o mezinárodní ochranu, které v roce 2015, tedy v období masového nárůstu imigrace vzrostly jen nepatrně a o rok později čísla žadatelů, dle Souhrnné zprávy o mezinárodní ochraně Ministerstva vnitra za rok 2016, dokonce klesla (viz. příloha č. 1), nehledě na to, že nejvíce žádostí podali již tradičně obyvatelé Ukrajiny, a v celkovém měřítku hostí jen velmi málo migrantů, kteří se dali do pohybu v souvislosti právě s aktuálními migračními vlnami z Blízkého východu a Afriky. Avšak vlivem příchodu těchto imigrantů do západních zemí se zesiluje apel islamofobních a populistických stran a hnutí varujících před islamizací evropských národních společností. Ty se pak díky obrovské medializaci, kterou toto téma zaznamenalo, přenášejí i do států střední Evropy, které migrantům slouží právě spíše jako země tranzitní, na jejichž území je podíl cizinců na celkovou populaci nízký a ve kterých je muslimská komunita obecně nepočetná a velmi dobře integrovaná.²⁶ Podle Křížkové se však některé jevy dostávají skrze média do veřejného povědomí mnohem dříve, než dojde na konkrétní osobní zkušenost.²⁷ A ačkoliv je muslimská komunita v České republice nepočetná a lze předpokládat, že z populace České republiky měla osobní kontakt či vztah s muslimy jen velmi malá část, s přihlédnutím k již tak nízkým číslům muslimské populace v ČR natož pak k faktu, že z této skupiny žije skutečně

²⁵ Haniaková, T. (2017). Expert: Může dojít k vytvoření spirály násilí a radikalizaci „velkého bílého muže“ [online]. In *Lidovky.cz*. [cit. 2017-06-25]. Dostupné z WWW: <http://www.lidovky.cz/politolog-kraus-varuje-pred-moznou-spiralou-nasili-mezi-radikalnimi-muslimy-a-bilymi-extremisty-inb-/zpravy-svet.aspx?c=A170619_134124_ln_zahranici_ELE>

²⁶ Strnad, Š. (2016). Islamofobie a antiislámský populismus jako nový mobilizační prvek sociální radikalizace v České republice. In *Bezpečnostné fórum 2016 (473-485)*. Banská Bystrica: Belianum.

²⁷ Křížková, M. (2006). *Neviditelná menšina – analýza mediálního obrazu českých muslimů* [online]. [cit. 2017-06-25]. Dostupné z WWW: <<http://migraceonline.cz/cz/e-knihovna/neviditelna-mensina-analyza-medialniho-obrazu-ceskych-muslimu>>

aktivním náboženským životem ještě menší počet osob²⁸, lze pozorovat, že toto náboženství vstupuje do veřejného prostoru a je předmětem veřejné diskuze a zájmu, ačkoliv se česká muslimská komunita zásadně odlišuje od západoevropských muslimských aglomerací a nevykazuje jim známé sociálně-patologické jevy.²⁹

Jeden z hlavních aktérů, který v České republice šíří islamofobní nálady je hnutí Islám v České republice nechceme v čele s výraznou osobností jeho předsedy, pana Martina Konvičky.

Islám v České republice nechceme je de iure spolkem vedeným u Městského soudu v Praze, zaštitěným občanským sdružením Czech Defence League (CZDL). Spolek vyvíjí mezinárodní aktivity a navazuje transnacionální kontakty s dalšími evropskými proti-muslimskými organizacemi, za zmínku stojí především německé hnutí PEGIDA, vyjadřující své proti-islámské a proti-imigrační postoje, nebo anglická English Defence League, u které Czech Defence League našla inspiraci. Tyto a podobná proti-muslimská hnutí považují muslimy za vnitřního nepřítele s cílem mocensky ovládnout Evropu, islamizovat ji a implementovat islámské tradiční kulturní hodnoty včetně práva šaría.³⁰

Hnutí Islám v České republice nechceme se vnitřně soustředí především na témata, jako je halal maso, sexuální obtěžování evropských žen ze strany muslimů a stavba mešit v Evropě, zároveň se angažovalo například v sestavení petice proti povinným migračním kvótám. Hlavním nástrojem šíření těchto proti-imigračních nálad a postojů byl v minulosti pro iniciativu její zpravodajský portál IVČRN news.

²⁸ Havlíček, J. (2015). *Kritika Islámu na českém internetu – možnosti interpretace. Případ facebookové stránky Islám v České republice nechceme* [online]. Dostupné z WWW: <http://lidemesta.cz/assets/media/files/17_2015_3/Havlicek.pdf>

²⁹ Strnad, Š. (2016). Islamofobie a antiislámský populismus jako nový mobilizační prvek sociální radikalizace v České republice. In *Bezpečnostné fórum 2016 (473-485)*. Banská Bystrica: Belianum.

³⁰ Mrva, D. (2014). Czech Defence League v kontextu antidžihádistického hnutí. *Rexter: Časopis pro výzkum radikalismu, extremismu a terorismu* [online]. 13(2). [cit. 2017-06-25]. Brno: Centrum pro bezpečnostní a strategická studia. Dostupné z WWW: <http://www.rexter.cz/wp-content/uploads/rexter_02_2014_1.pdf>

2.3 Hatespeech ve veřejném prostoru a na sociálních sítích

Portál IVČRN news, aktivní do roku 2016, byl alternativním internetovým médiem, které nevycházelo v tištěné podobě, a u kteréhož prakticky neexistovala žádná kontrola obsahu. Problematická je i absence jakéhokoliv rozdělení článků na názorovou a zpravodajskou žurnalistiku. Díky tomu byl IVČRN news pro hnutí Islám v České republice nechceme vhodným nástrojem pro šíření dezinformací, xenofobních zpráv a hoaxů a tím podporování proti-islámských nálad. IVČRN news na denní bázi šířil nepravdivé či nadnesené statistiky, smyšlené zprávy a informace převzaté ze zahraničních médií podobného smýšlení. Stavebním kamenem přitom bylo paušální označování všech muslimských imigrantů za pachatele kriminality a zdroj nebezpečí spolu s kladeným rovnítkem mezi islám a radikální islamismus. Portál zároveň akcentoval neschopnost evropských lídrů vypořádat se s migrační krizí. Takto zaměřeným zdrojům informací je pak často blízké zaujetí proruského postoje a šíření ruské propagandy.³¹

Portál IVČRN news vyobrazoval muslimy plošně pouze v negativních konotacích. Akcentoval kriminální činnost imigrantů a zaostalost muslimské kultury, která je, dle vyjádření portálu, poškozena i z důvodu praktikování incestu a muslimští imigranti tak nejsou schopni uspět na západním trhu práce a tím jsou odkázáni na sociální dávky.³² Tyto výroky jsou obvykle zcela v rozporu s obavou, že příchod imigrantů zahltí pracovní trh a Evropané tak přijdou o práci, který IVČRN taktéž šíří. Toto pouze podtrhuje velice jednostranné zaměření hnutí Islám v České republice nechceme, které si klade za cíl demonizovat muslimy a islám, ale v zásadě nepřináší téměř žádná řešení daného problému. Za povšimnutí stojí, že vyzdvihovány jsou pouze negativní témata, která svým bulvárním charakterem dokážou přitáhnout širokou pozornost publika. Většinou se tak jedná o nepotvrzené zprávy, které si však čtenář nedokáže nijak efektivně vyvrátit, neboť proti takto absurdním nařčením v podstatě nelze najít podložený protiargument. Pomocí šíření strachu, které umocňuje hlavně hrozba teroristického útoku a důraz IVČRN news na riziko infiltrace teroristů, kteří se do Evropy dostali spolu s proudem migrantů, hnutí Islám v České republice nechceme

³¹ Kohout, D. (2016). *Obraz nepřítelů před branami. Rámcová a frekvenční analýza hnutí Islám v ČR nechceme*. Brno: Masarykova univerzita.

³² Ibidem

získává u svých čtenářů autoritu a přesvědčivost a zároveň mobilizuje veřejnost proti muslimům a islámu.³³ Ačkoliv je portál IVČRN news již nějakou dobu neaktivní a hnutí Islám v České republice nechceme šíří proti-islámské nálady také bezprostředně pomocí demonstrací a veřejných akcí za účelem vzbudit v přihlížejících strach a senzaci přitáhnout pozornost médií, o čemž svědčí například akce pana Konvičky z roku 2016, při které na velbloudu opanoval Staroměstské náměstí se závěsem kolegů s atrapami útočných pušek v terénním voze křičejících Alláhu akbar³⁴, zásadní antiislámská propaganda se neustále odehrává online, především v prostoru sociálních sítí. Ty jsou totiž schopny oslovit masy lidí během velice krátkého časového úseku, díky možnosti sdílení napříč sítí. Dlužno říci, že islamofobní projevy a zprávy jsou převážně haleny do hávu senzace, který čtenáře okamžitě zaujme a o to rychleji se následně šíří. Tento typ příspěvků pak využívá frustrace českých občanů, jejich strach z migrační krize a následně snadnou ovlivnitelnost islamofobním populismem.³⁵ Zdá se, že v českém kyberprostoru pro takovouto činnost nejlépe slouží sociální síť Facebook, na které vznikají mnohdy uzavřené proti-islámsky orientované skupiny s omezenou názorovou pluralitou, vedoucí k omezení rozmanitosti názorů a snazší radikalizaci.³⁶ V těch se soustředí množství lidí, kteří sdílejí příspěvky často zavádějící, nebo zcela vyfabulované z pochybných zdrojů. I když je pak skutečnost odhalena a příspěvek z příslušného webu smazán, stačil během i velice krátké chvíle v řádu hodin oslovit množství lidí. Důležitou roli hraje i fakt, že administrátoři sociálních sítí nereagují efektivně na upozornění na nevhodný obsah a takovýto příspěvek či skupina sdružující uživatele bývají smazány v řádu dní. Uživatelé sociální sítě pak ale zabere pouhých pár kliknutí, aby na síť znovu

³³ Kohout, D. (2016). *Obraz nepřítelů před branami. Rámcová a frekvenční analýza hnutí Islám v ČR nechceme*. Brno: Masarykova univerzita.

³⁴ Cízlerová, L. (2016). Konvička vyděsil desítky lidí. „Jsem spokojený, ještě jsme chtěli symbolicky Zemanovi uřezat hlavu.“ In *Lidovky.cz*. [cit. 2017-06-25]. Dostupné z WWW: <http://www.lidovky.cz/konvicka-vydesil-desitky-lidi-jsem-spokojeny-uzili-jsme-si-to-pochvaluje-si-1vk-/zpravy-domov.aspx?c=A160821_174358_ln_domov_ele>

³⁵ Ondo, M. (2015). *Islamofobní projevy v českém kyberprostoru*. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni.

³⁶ Hrdina, M., Daňková, H., & Kopecká, L. (2016). *Projevy nenávisti v online prostoru a na sociálních sítích*. Praha: Člověk v tísni o. p. s.

vyvěsil ten či onen příspěvek, či založil novou skupinu a obeslal všechny původní členy.³⁷

Všechny takto proti-islámsky laděné internetové diskuze a skupiny na sociálních sítích mají společné jmenovatele. Hlavním z nich je naprosté odebrání jakékoliv individuální identity muslimů, kteří jsou v takto laděných diskuzích zcela dehumanizováni a prostor mezi oběma kulturami, tedy tou západní a islámskou je velice zřetelně vymezen. Islámský svět je v těchto případech viděn naprosto černobíle, jako říše zla a akcentovány jsou nejsnáze napadnutelná témata, jako je již dříve zmiňované halal maso, migrace či role žen v islámské kultuře. Proti-islámské výroky se zde většinou prolínají s těmi proti-imigračními a kategorie muslim a imigrant jsou nezdědka spojovány. Znovu platí to, co i v případě hnutí Islám v ČR nechceme a portálu IVČRN news, tedy vyobrazení muslima, respektive imigranta, jako kriminálního, teroristy a obecně jedince pro Evropu a její uspořádání nebezpečného. Nejčastěji zastoupené názory jsou pak ty varující před příliš vstřícným přístupem vůči imigrantům, který by měl následně vyústit ve „zkázu“ České republiky. Převažující socio-ekonomická témata jsou pak zastoupena především dvěma paradoxně zcela odlišnými názory, které se ostatně, jak již bylo zmíněno, dají nalézt i v článcích portálu IVČRN news, podle kterých buď imigranti připraví o práci Evropany, nebo právě naopak nechtějí, či nemohou pracovat a ekonomicky pak zdejší společnost zatíží. Zároveň s těmito příspěvky se v takovýchto diskuzích ve velké míře objevují i výpady proti Evropské unii, Bruselu a vládě Německé spolkové republiky, zejména německé kancléřky Angely Merkelové, spolu s nenávislnými projevy proti politikům a neziskovým organizacím. V menšině pak nejsou ani výhrůžky násilím proti imigrantům, rozklad české či západní kultury a téma vlastizrady. Příspěvatelé do proti-islámsky laděných diskuzí často zakládají své příspěvky na hoaxech, které se po internetu šíří. Jde například o znásilňování žen, které má být v muslimských komunitách na denním pořádku a taková hrozba pak má hrozit i českým ženám po příchodu migrantů. Dalšími z opakovaných příspěvků jsou obavy z vražd, kterých se mají muslimové údajně navzájem dopouštět a v České republice má toto nebezpečí následně hrozit i zdejším občanům. Základním sdělením těchto diskuzí je apel na veřejnost, která se má vůči

³⁷ Moeller, H. (2017). Fighting ISIS on social media won't stop them from using it. In: *Global Risk Insights.com*. [cit. 2017-06-25]. Dostupné z WWW: <<http://globalriskinsights.com/2017/02/isis-loves-social-media/>>

muslimům vymezit, omezit či přímo zabránit jejich vstupu do země. Zásadní roli v tomto přitom hraje jasné rozdělení na „my“ a „oni“ tedy jakýsi střet kultur, pošpinění muslimské kultury a dehumanizace migrantů, které usnadňují jejich očerňování a jakýkoliv pocit studu či nemorálnosti z tohoto jednání je v podstatě omezen či zcela vymizí. Na výše uvedených příkladech je zřetelné, že kořeny takovýchto postojů vycházejí částečně z nespecifických obav a dojmů, jako je například často skloňované ohrožení kultury, které však není nijak konkrétně definováno a částečně pak z virálně šířených hoaxů a manipulativních zpráv.³⁸ Jakmile se pak jedinec, částečně frustrovaný z možných dopadů evropské migrační krize, ocitne v podobně laděných diskuzích, ve kterých chybí pluralita názorů, hrozí jeho stále silnější radikalizace. Ta poté nemusí probíhat pouze na úrovni dalšího šíření podobně laděných zpráv a nenávisti na sociálních sítích či na veřejných demonstracích, ale může se přelít i do skutečně radikálnějších forem proti-islámských projevů a postupů.

3 Vznik domobran jako reakce na imigrantskou hrozbu

Ačkoliv je Česká republika, jak již bylo zmíněno výše, ve věci evropské migrační krize zemí převážně tranzitní, ve které žije pouze nepočetná muslimská komunita, kterou lze označit za dobře integrovanou a nevykazující sociálně-patologické jevy známé muslimským uzavřeným komunitám v západních zemích Evropské unie, jsou zde citelné proti-imigrantské a proti-muslimské nálady. Ty dobře ilustruje průzkum provedený Centrem pro výzkum veřejného mínění, dle kterého v roce 2015 uprchlíky vnímalo jako hrozbu pro Českou republiku více než 80% dotázaných. Ačkoliv se během následujícího období počet osob považujících imigraci za hrozbu pro ČR lehce snížil, v únoru roku 2017 průzkum CVVM ukázal, že jako hrozbu uprchlíky vnímá stále více než 70% dotázaných (viz. příloha č. 2).

³⁸ Hrdina, M., Daňková, H., & Kopecká, L. (2016). *Projevy nenávisti v online prostoru a na sociálních sítích*. Praha: Člověk v tísni o. p. s.

A to i přesto, že například podle Havlíčka lze předpokládat, že osobní zkušenost s muslimy, kteří žijí aktivním náboženským životem má jen velmi malá část populace.³⁹ V České republice zároveň převládá negativní postoj vůči konceptu multikulturalismu a paradoxní přístup k asimilaci cizinců, kterou většina obyvatel ČR požaduje, zároveň však odmítá státem podporovanou integraci.⁴⁰ Velice zřetelné je také zvýšení poptávky po populistických stranách prosazujících proti-imigrantská opatření. Tyto politické partaje v současnosti svým programem ideálně reprezentuje Dělnická strana sociální spravedlnosti, která požaduje vystoupení České republiky z Evropské unie či vojenských struktur NATO a zároveň se tvrdě staví právě proti ilegální imigraci.

Ačkoliv může být poptávka po politické straně prosazující důslednější kontrolu ilegální imigrace jistě důvodná, problémem je právě využívání vzniklé situace stranami, které svůj program a veřejné vystupování staví na čistém populismu, účelových zobecněních a desinterpretacích, využívajících strachu, předsudků a neinformovanosti voličů. Xenofobie a obavy části společnosti jsou tak plánovaně přiživovány za účelem zisku většího počtu voličů, což se stává dalším faktorem vedoucím k radikalizaci obyvatelstva.⁴¹

Populistické strany se svými prohlášeními snaží získat plusové body nejen proti-imigrantskou rétorikou, ale zároveň kritikou současné vlády. Ta bývá nařčena z neefektivního postupu proti imigrantům, chybných vládních rozhodnutí a v případě České republiky také z jakéhosi „přisluhovačství“ Evropské unii. Série těchto obvinění v určitých skupinách obyvatelstva může vyvolávat pocit nejistoty a nedůvěry k vládě. Tehdy se pak mohou obyvatelé uchýlit ke snaze zajistit si bezpečí alternativními cestami v případě, že vláda selže nebo chybějících kapacit státu při vzniknuvší krizi.

Tyto snahy lze v České republice ilustrovat na vzniku takzvaných domobran, tedy paramilitárních uskupení osob, připravujících se na případnou krizi a trénujících ve snaze doplnit, či případně zcela nahradit státní ozbrojené složky v případě jejich selhání. Na případných snahách připravit se a předejít možné krizi není nic špatného, problém však nastává v případě, kdy se na území suverénního státu vyskytují ozbrojené skupiny

³⁹ Havlíček, J. (2015). *Kritika Islámu na českém internetu – možnosti interpretace. Případ facebookové stránky Islám v České republice nechceme* [online]. Dostupné z WWW: <http://lidemesta.cz/assets/media/files/17_2015_3/Havlicek.pdf>

⁴⁰ Strnad, Š. (2016). Islamofobie a antiislámský populismus jako nový mobilizační prvek sociální radikalizace v České republice. In *Bezpečnostné fórum 2016* (473-485). Banská Bystrica: Belianum.

⁴¹ Ibidem

osob, které jsou vágně, případně vůbec, právně zaregistrovány a procházejí výcvikem podobného charakteru oficiálním ozbrojeným složkám, potvrzeno skutečností, že takové osoby s největší pravděpodobností sdílejí společné radikální názory.

Ačkoliv samozřejmě nelze s jistotou říci, zda by vůbec podobné skupiny byly v případě skutečné krize a chybějících kapacit ozbrojených složek schopné s těmito spolupracovat, lze se domnívat, že tyto skupiny osob nejen že vyžadují jistou kontrolu státu, prováděné pravděpodobně na úrovni tajných služeb, a tím vystavují kapacity státu dalšímu vytížení, ale zároveň v podstatě ohrožují monopol státu na násilí, který je v případě fungujícího suverénního státu zcela nezbytný.⁴²

3.1 Národní domobrana

Vznik domobran v České republice nebyl nikterak neorganizovaný. Jednotlivé domobrany vznikající po celém území státu spojuje zastřešující organizace Národní domobrana, která se považuje za občanskou iniciativu, hájící zájmy Česka a českého národa. Svou činnost deklarovala dne 26. ledna 2016 deklarací, pod kterou svůj podpis připojili podplukovník v záloze MUDr. Marek Obrtel, poručík ve výslužbě PhDr. František Krejča a bývalá komunální politička Nela Lisková. Ačkoliv se Národní domobrana sama prohlašuje za občanskou iniciativu veřejně apolitickou, zarážející je fakt, že z jejích internetových stránek vyplývá negativní postoj vůči Evropské unii. Protizápadní a naopak proruské postoje jsou z organizace znatelné, což je fakt, který není sám o sobě až tak překvapující vzhledem k tomu, že se Národní domobrana zformovala z organizace Československých vojáků v záloze, ve které působil jeden ze zakladatelů a člen dnešní rady Národní domobrany podplukovník v záloze MUDr. Marek Obrtel. Ta sdružuje zřejmě převážně bývalé vojáky, vyjadřující svůj pro-Ruský postoj, respektive odmítající válku, kterou mají podle organizace vyvolávat členské země Severoatlantická aliance a to svoji agresivní, pro-válečnou politikou, jak uskupení informuje na svých webových stránkách.⁴³

⁴² Collins, A. (2007). *Contemporary security studies*. Oxford: Oxford University Press.

⁴³ Kdo jsme [online]. (n.d.). [cit. 2017-07-16]. Dostupné z WWW: <<http://csla.komuna.cz/kdo-jsme/>>

Vznik Národní domobrany jistě reaguje právě na probíhající evropskou migrační krizi, kterou organizace ostatně zmiňuje i ve své deklaraci hned na prvních řádcích (viz. příloha č. 3). Samotná deklarace velice dobře ilustruje názory, ke kterým vedly okolnosti diskutované výše. Jedním z nich je zmiňovaná přítomnost jakéhosi strachu z událostí, které však pravděpodobně signatáře deklarace reálně nijak neohrozily. Dále se jedná o nedůvěru, kterou podepsaní vyjadřují současné vládě, která dle jejich slov „nedbá hlasu lidu a nehájí jeho bezpečnost“. Toto vyjádření znovu velmi dobře koresponduje s již nastíněným vyústěním populismu využívaného k zisku volebních hlasů pomocí rozsévání strachu a podkopávání důvěry k současné vládě.

Ačkoliv Národní domobrana díky svým územním radám působících na úrovni územního (správního) členění České republiky, působí organizovaným dojmem, nemá nad jednotlivými útvary domobraneckých skupin faktickou kontrolu. Ty jsou pak ve svém konání plně autonomní, nicméně v ideálním případě by se měly řídit doporučeními organizace. Činnost takovýchto skupin pak není zcela jasná. V zásadě se jedná o udržování pořádku v příslušném místě působnosti, které probíhá formou hlídek a to, dle pokynů Národní domobrany, prováděných pouze beze zbraní. Domobranecké skupiny se mají dále účastnit akcí pořádaných v místě jejich působení a zajistit zde bezpečnost a to třeba i ve spolupráci s Policií České republiky. K dalším úkolům patří i vytvoření krizových scénářů a plánů postupu „pro případ zhoršení místní i celostátní bezpečnostní situace“.⁴⁴

Do iniciativy Národní domobrany může dle vyjádření na webových stránkách organizace každý, kdo je občanem České republiky a souhlasí s obsahem Deklarace rady Národní domobrany. Mezi členem a uskupením neexistuje žádná formální úmluva. Domobranec je tak organizaci a její deklaraci zavázán pouze neformálně. Tento nepsaný svazek má pak představovat rukávový symbol, respektive nášivka, Národní domobrany.⁴⁵ Ta může být dalším příkladem kladení vysokého důrazu na vlastenectví, jak se lze domnívat vzhledem k pravděpodobné inspiraci vyobrazení lva u státního symbolu České republiky (vyobrazení nášivky viz. příloha č. 4).

⁴⁴ Činnost skupin a jejich hlídek [online]. (2016). [cit. 2017-07-16]. Dostupné z WWW: <<http://www.narodnidomobrana.cz/o-nas/cinnost-skupin>>

⁴⁵ Stát se domobrancem [online]. (n.d.). [cit. 2017-07-16]. Dostupné z WWW: <<http://www.narodnidomobrana.cz/stat-se-domobrancem>>

Vedle provádění hlídek v místě působnosti domobranecké skupiny je druhou hlavní náplní činnosti těchto místních uskupení pravidelný výcvik. Ten má sloužit k „zvýšení fyzické a mentální připravenosti domobranců“.⁴⁶ Konkrétní náplň takovýchto pořádaných cvičení však není, alespoň na oficiálních stránkách iniciativy, k dohledání. Náplň výcviku tak charakterizuje jediná věta, která cvičícím domobrancům doporučuje držet se buď doporučení a metodických pokynů rady Národní domobrany, či „vlastních osvědčených postupů“.⁴⁷

Je nesporné, že organizace Národní domobrana, reprezentována především již zmíněnými signatáři deklarace a členy zemské rady Národní domobrany, tedy MUDr. Markem Obrtelem, PhDr. Františkem Krejčou a Nelou Liskovou, vykazuje konkrétní známky radikalizace názorů aktuálně v souvislosti s evropskou migrační krizí. Z pouhých informací uvedených na webu organizace, spravované pravděpodobně pouze hlavními představiteli a hrstkou členů, nelze získat validní závěry, které by zahrnovaly i názory řadových členů tohoto uskupení. Na otázky, do jaké míry tyto názory sdílí také řadoví členové organizace a na kolik tito vykazují známky radikalizace diskutované výše v textu, se dále pokouší nalézt odpovědi terénní výzkum provedený v rámci iniciativy Národní domobrana, který se snaží nejen popsat názory a postoje členů a jejich motivaci ke vstupu do organizace a vytváření domobran, ale také hledá případný průnik s faktory vedoucími k možné radikalizaci společnosti popsány výše, tedy zejména přítomnosti strachu z imigrantů, vyvolané šířením nepravdivých informací, či zkreslených polopravd, poptávkou po populistických stranách tento strach ještě přiživujících a nebo také působení těchto osob na sociálních sítích, kde mohou být vystaveny dezinformacím či hanlivým urážkám a útokům proti muslimům, nebo je přímo sami šířit, tak jak práce popisuje v kapitole věnující se tématu Hatespeech ve veřejném prostoru a na sociálních sítích.

⁴⁶ Činnost skupin a jejich hlídek [online]. (2016). [cit. 2017-07-16]. Dostupné z WWW: <<http://www.narodnidomobrana.cz/o-nas/cinnost-skupin>>

⁴⁷ Ibidem

4 Metodika výzkumu

Výzkum, prováděný autorem tohoto textu mezi členy iniciativy Národní domobrana probíhal v první polovině roku 2017. Po prostudování metodických pramenů a konzultaci s vedoucím této práce autor přistoupil na metodu poloskrytého výzkumu, jehož základní metodiku čerpal ze zkušeností Hejnala a Luptáka.⁴⁸

K této metodě bylo přistoupeno zejména ze dvou důvodů. Pokud by výzkum mezi členy takovéto kontroverzní, paramilitární, skupiny probíhal veřejně, lze předpokládat, že i v případě, že by bylo etnologovi dovoleno skutečně alespoň částečně proniknout do terénu tohoto typu, výpovědi členů nebudou s největší pravděpodobností autentické. Nejen že v celém uskupení panují lehce paranoidní nálady ohledně sledování aktivit iniciativy, a tak lze předpokládat, že by u členů převládala nejistota a neochota podělit se o své názory, postoje či motivaci ke vstupu do iniciativy s badatelem, ale také proto, že, pokud by se skutečně podařilo navázat důvěrnou konverzaci s těmito osobami, panovala ze strany autora obava, že se tito jedinci, pod vlivem samotného výzkumu, mohou uchýlovat k propagování názorů, které budou buď mnohem více odrážet všeobecnou filozofii iniciativy, či budou akcentovat osobní úspěchy zkoumané osoby, která se v rámci výzkumu bude snažit, ať už podvědomě či úmyslně, vystupovat zajímavěji. V obou případech by však docházelo ke zkreslení výzkumu, který by nemusel odpovídat realitě. Druhým důvodem k tomu, proč byla zvolena metoda poloskrytého výzkumu, je fakt o kterém hovoří Hejnal s Luptákem, tedy že výzkum nemůže být nikdy zcela skrytý.⁴⁹ Tato metoda tak bezpečně zajistila průnik badatele do terénu, který by neutrální přístup s největší pravděpodobností znemožnil.

Ačkoliv byla majoritní většina celého výzkumu provedena samotným autorem této práce a to formou neformálních rozhovorů se členy iniciativy, některé další podklady pro výzkum byly autorem sebrány za pomoci takzvaného informátora, tedy osoby, která působící nezávisle na vyzkumníkovi udržuje v nějaké podobě kontakt se zkoumanými

⁴⁸ Hejnal, O., & Lupták, L. (2015). *Když výzkum, tak skrytý: Serpentinami formalizované etiky* [online]. Dostupné z WWW:

<http://www.academia.edu/5587305/Kdy%C5%BE_v%C3%BDzkum_tak_skryt%C3%BD_Serpentinami_formalizovan%C3%A9_etiky_s_%C4%BD._Lupt%C3%A1kem_Research_Then_keep_it_hidden_the_labyrinth_of_formalized_ethics_with_%C4%BD._Lupt%C3%A1k_>

⁴⁹ Ibidem

skupinami a je ochotna následně sdílet získané poznatky s badatelem. V případě této práce šlo o jednu osobu informátora, která navázala neformální styky s jednou z domobraneckých skupin zcela nezávisle na autorovi této práce. Po kontaktování byla ochotna sdílet určité poznatky o této skupině s badatelem. Z důvodů delikátní povahy tématu výzkumu se autor rozhodl informátora, a to i na základě jeho vlastní žádosti, vést v naprosté anonymitě.

Jak již bylo zmíněno výše, výzkum probíhal v první polovině roku 2017 neformálními rozhovory s členy iniciativy, dle metodologie naznačené výše, působících v jednom z krajů České republiky. Ten se autor, s ohledem na ožehavou povahu tématu a na fakt, že skutečně aktivních domobranců se na celém území Česka nenachází vysoké počty, tak jako identity samotných domobranců, rovněž rozhodl zachovat v naprosté anonymitě. Ačkoliv autor před samotným výzkumem vypracoval strukturu budoucích rozhovorů s domobrancí, vyšlo najevo, že se z této dá vycházet pouze velice omezeně, neboť povaha rozhovorů neposkytovala velký prostor pro korigování směru rozhovoru. Autor se tak spíše musel spokojit s nasloucháním témat, o kterých chtěli hovořit sami domobrancí, kteří, byť byla položena otázka z původní předpřipravené struktury rozhovorů, měli tendenci sklouzávat zpět k tématům, o nichž chtěli sami hovořit. Je zřejmé, že samotný charakter výzkumu nedovoľoval badateli hovory efektivně usměrňovat, neboť hrozilo případné prozrazení výzkumu, které by s největší pravděpodobností vedlo k nucenému ukončení výzkumu. Výzkum, byť realizovaný převážně osobním kontaktem s domobrancí formou neformálních rozhovorů, v omezené míře probíhal také na sociální síti Facebook, na které se podařilo spojit se sítí členů a sympatizantů domobrany a následně analyzovat typy příspěvků uveřejňovaných těmito osobami vztahujících se k evropské migrační krizi a tématu domobrany.

Jak již bylo v práci naznačeno výše, cílem výzkumu bylo proniknout do motivů, které vedly jednotlivé členy domobrany ke vstupu do iniciativy a pokusit se pochopit jejich jednání. Výzkum zároveň hledal průnik s faktory vedoucími k radikalizaci společnosti diskutovanými v práci výše. Výzkum se tak dále ptá, zda lze skutečně předpokládat, že radikalizace společnosti vzniká ze strachu z ilegální imigrace a to zejména muslimské komunity, který může pramenit ze strachu z „cizího“. Zda můžeme pozorovat dehumanizaci muslimů a zda se o muslimech v těchto kruzích hovoří skutečně pouze v negativních konotacích, dále jakou roli hrají sociální sítě ve vztahu k radikalizaci společnosti a zda skutečně můžeme pozorovat vznik uzavřených diskuzí, ve kterých je

omezena pluralita názorů a které následně usnadňují radikalizaci a další z faktorů popsaných výše.

5 Terénní výzkum

Jak již bylo zmíněno, během výzkumu se nepodařilo udržet předem připravenou strukturu rozhovorů. To však nezabránilo zisku informací k stěžejním bodům struktury. Těmi byly charakteristika a motivace domobranců ke vstupu do uskupení, faktory ovlivňující domobrance k vytváření názorů motivujících k vstupu do uskupení, postoje domobranců vůči otázkám z oblasti domácí a světové politiky, především názory na Českou republiku ve vztahu k Evropské unii, Severoatlantické alianci a Ruské federaci, internet a sociální sítě, jako dominantní prvek v utváření názorů domobranců a aktivita a fungování jednotlivých skupin Národní domobrany.

5.1 Charakteristika domobranců

Lze říci, že v iniciativě Národní domobrany, tedy alespoň v zkoumaných uskupeních, jasně převládá počet osob mužského pohlaví. Respektive během výzkumu se autor nesetkal s žádnou ženou, která by byla přímo členkou nějaké ze skupin domobrany. I tak lze ale říci, že se v rámci uskupení objevují i ženy. Ty sice nejsou přímo aktivními členy, kteří se účastní hlídek v místě působnosti jednotlivých skupin, či výcviku, nicméně bývají přítomny na schůzích jednotlivých domobran, s jejichž názory sympatizují. Ve zkoumaných domobranách se ukázalo, že tyto sympatizantky ženského pohlaví jsou na domobranu vždy navázány skrz některého z členů mužského pohlaví. Jedná se buď o manželky, přítelkyně či známé domobranců. Z výzkumu dále vyplynulo, že jejich přítomnost na podobných setkání není konstantní, jedná se spíše o příležitostné návštěvy, které tyto ženy vnímají jako jakousi společenskou událost, volnočasovou aktivitu a příležitost k sociální interakci. Ačkoliv měl autor tohoto textu příležitost s těmito ženami hovořit jen velmi omezeně, z uskutečněných rozhovorů vyplynulo, že tyto sympatizantky sice sdílí všeobecné názory iniciativy Národní domobrany, tedy vnímají ilegální imigraci jako zásadní hrozbu pro českou, potažmo evropskou společnost, neztotožňují se však, nebo tyto názory alespoň nevyjadřují veřejně,

s radikálními proti-imigrantskými názory, jinak typickými pro některé ostatní členy. Jinými slovy ačkoliv si tyto ženy přejí zastavit ilegální imigraci, kterou vnímají jako hrozbu pro sebe a své blízké, nesnaží se dehumanizovat muslimy a nevyjadřují se proti muslimské komunitě tak agresivně, jako mužští členové a obecně lze říci, že si k celé záležitosti ponechávají o něco znatelnější odstup. Nicméně názor na, řekněme nižší úroveň, či pokleslost muslimské kultury, je u těchto žen znatelný spolu s přítomnými obavami z „osob muslimského vyznání“ ze zemí Blízkého východu a Severní Afriky.

Z výzkumu tedy vyplynulo, že majoritní většinu členů ve zkoumaných uskupeních iniciativy Národní domobrana tvoří osoby mužského pohlaví. Jedná se veskrze o osoby produktivního věku. Lze říci, že podstatná část členů ve zkoumaných uskupeních byla ve věku v rozmezí třiceti až padesáti let. Mezi členy domobrany se však vyskytovali i muži mladšího i staršího věku. Autor se však během výzkumu nesetkal s žádným členem, kterému by bylo méně než osmnáct let. Autor si dovolí předpokládat, že majoritní většina členů zkoumaných domobran dosáhla maturity, jako svého nejvyššího vzdělání. Ačkoliv se toto tvrzení nepodařilo jasně potvrdit během uskutečněných rozhovorů, povolání, která tito členové vykonávali, odpovídala tomuto typu nejvyššího dosaženého vzdělání a diskuze vedené s domobranci v rámci terénního výzkumu rovněž naznačily, že respondenti nemají studijní zkušenost s univerzitním prostředím. Výjimku tvoří několik málo osob těšící se vyššímu postavení v hierarchii iniciativy Národní domobrana, se kterými měl výzkumník rovněž krátkou příležitost se setkat. Takoví jedinci jsou pak pro vedení organizace zřejmě cenní svým přínosem pramenícím z jejich vzdělání, například v oblasti práv, které umožňuje zajistit právní ukotvení organizace, činností a podobně. Jednotlivé zaměstnání členů se dále lišily, takže nemá smysl se s nimi nadále v práci zaobírat a následně z nich vyvozovat konkrétní závěry.

5.2 Motivace ke vstupu do iniciativy Národní domobrana

Autorem provedený výzkum potvrdil, že motivacím ke vstupu členů zkoumaných uskupení do iniciativy Národní domobrana skutečně dominovala evropská migrační krize, respektive ilegální imigrace osob na území Evropské unie, kterou domobranci považují za hrozbu pro českou a evropskou společnost. Z výzkumu vyplynulo, že zřejmě nejdůležitější motivací domobranců bylo zajistit bezpečí sebe a svých rodin,

kteřé se jali realizovat prostřednictvím budování domobrany. Většina členů zkoumaných skupin totiž nepovažovala armádu České republiky (AČR) za jistou záruku obrany státu a jeho obyvatel. Během terénního výzkumu se autor setkal především se dvěma dominujícími názory týkající se této teze. Prvním z nich byl názor na potřebu ustanovení domobrany, a tím také motivace ke vstupu do takového uskupení, z důvodů neschopnosti armády ČR efektivně bránit hranice před přívaly imigrantů. V rámci této teze bylo na armádu ČR pohlíženo jako na spojence, kterému je třeba vypomoci v obraně vlasti. Názorem těch členů Národní domobrany, zastávajících tuto myšlenku, byla nedostatečná kapacita české armády, která však je a bude připravena Českou republiku proti hrozbám, zejména těm spojených s aktuální evropskou migrační krizí, bránit. Druhou tezí a motivací ke vstupu do uskupení byla přímo nedůvěra v armádu České republiky. Během rozhovorů se zastánci této teze se autor práce setkával s takovými názory, že AČR je loutka v rukou západních politiků (ti nebyli konkrétněji specifikováni, z kontextu rozhovorů je však zřejmé, že mělo jít především o politiky vůdčích zemí Evropské unie, tedy Německa či Francie, a zároveň také vládu Spojených států amerických), kteří ji ovládají a využívají například na nákup zbytečně předražené západní techniky a podobně. Tato teze pak posloužila jako motivace pro vstup do iniciativy Národní domobrana, od které členové, kteří do uskupení vstoupili z důvodů této motivace, v době terénního výzkumu do budoucna očekávali převzetí pravomocí armády České republiky, kterou by iniciativa Národní domobrana měla výhledově zcela nahradit. Oba tyto myšlenkové pochody byly v rámci motivace ke vstupu do uskupení vzhledem k potřebě zajištění bezpečnosti dominantní, nelze však jistě říci, který z těchto dvou názorů skutečně převládal. V rámci motivace k utváření národních domobran lze dále hovořit o zajištění bezpečí nejen sebe a svých blízkých, ale také České republiky a její suverenity. Byť se zdá, že tento případ splývá s výše diskutovanými důvody, tato motivace pevně souvisí také s vlastenectvím, které je u členů domobrany velice zřetelně přítomno a na něž je v rámci celé iniciativy Národní domobrana kladen velký důraz. V zásadě lze tuto motivaci popsat jako ochranu společnosti a národnostního složení České republiky před masovým příchodem osob muslimského vyznání. Tato teze se tak staví proti multikulturalismu, který je v rámci zkoumaných domobraneckých skupin často skloňován ve velice negativních konotacích. Byť však členové uskupení hovoří o vlastenectví, zdá se, že alespoň u některých členů uskupení tento pocit vlastenectví splývá s nacionalismem a s ním spojenými xenofobními a rasistickými náladami.

Další z motivací, které se v časté míře vyskytovaly mezi většinou členů zkoumaných skupin, tvořilo politické téma. Ti domobranci, kteří uváděli tuto motivaci pro vstup do Národní domobrany, hovořili o jakémisi vytracení suverenity České republiky. V negativních konotacích se pak vyjadřovali zejména o Evropské unii, případně Severoatlantické alianci, ve kterých spatřovali jakési diktátory, kteří negativně manipulují s vládou České republiky. Tato situace tak měla být dalším z důvodů pro vstup k domobraně některých z členů, kteří si do budoucna přejí vstup iniciativy Národní domobrana do politické sféry a následné zavedení, v ideálním případě, přímé demokracie. V rámci rozhovorů na toto téma se objevovaly příspěvky typu: „je třeba vrátit vládu do rukou lidu“. Je však třeba zmínit, že tento typ motivace spíše doprovázel již zmíněné dominantní důvody ke vstupu do uskupení. Ti domobranci, kteří jmenovali také tuto motivaci, měli vizi vzniku skutečně silné organizace, která by neměla sloužit pouze jako obranná síla České republiky, ale jejíž váha by se promítla také do politického uspořádání státu a Národní domobrana by se tak měla možnost vyjadřovat a ovlivňovat politická rozhodnutí České republiky.

V poslední řadě si autor dovolí zmínit motivaci ke vstupu do iniciativy Národní domobrana z důvodů očekávání jakéhosi „dobrodružství“ či příslibu adrenalinu. Ačkoliv tento důvod nebyl v rozhovorech nikdy přímo zmíněn, z diskuzí vyplynulo, že členové domobrany mají v nesporné většině vřelý vztah k chladným i palným zbraním a imponují jim ozbrojené složky a jejich výcvik. Lze tak předpokládat, že ačkoliv byly hlavní motivací ke vstupu do uskupení důvody uvedené výše, z podstatné části hrál roli i tento fakt, tedy jakési očekávání adrenalinu, vojenského výcviku, výcviku s palnými zbraněmi, nočních hlídek a podobně. Z provedeného terénního výzkumu vyplynulo, že domobranci inklinují k vojenskému vybavení a odívají se ve vojenské stejnokroje. V rámci zkoumaných uskupení rovněž nebylo výjimkou, když měl člen domobrany v osobním držení palnou zbraň, získanou a drženou samozřejmě legální cestou složením zkoušek a získkem zbrojního průkazu, což lze tvrdit na základě uskutečněných rozhovorů, badatel samozřejmě zbrojní průkazy jednotlivých členů domobrany nekontroloval. Zajímavý fakt týkající se tohoto tématu ukázal výzkum, ze kterého vyplynulo, že vstup do iniciativy Národní domobrana mohl být pro některé jedince impulsem k tomu si palnou zbraň pořídit. Tímto tématem se však badatel dále v provedeném výzkumu nezabýval a není tak jasné, zda si tyto osoby zbraň pořídily na ochranu sebe a své rodiny motivovaní ostatními členy domobrany, kteří už palné zbraně

vlastnili, či zda se impulzem pro nákup zbraně stala budoucí vyhlídka působení iniciativy Národní domobrana, jako další složky, či spojence armády České republiky.

5.3 Obava z imigrantů

Jak již bylo zmíněno, ilegální imigrace do zemí Evropské unie je domobranci považována za hlavní zdroj rizika a vytváří prvořadou motivaci ke vstupu do iniciativy Národní domobrana. V rámci rozhovorů se proto autor této práce snažil zjistit, odkud tento strach pramení, zda mají domobranci osobní negativní zkušenost s muslimy, případně z jakých zdrojů pochází jejich obavy.

V první řadě je třeba zmínit, že otázky na osobní zkušenost s muslimy se dotazovaní všemožně vyhýbali, většinou pomocí odkazů na podobnou negativní zkušenost, kterou měl údajně zažít nějaký z jejich známých, či takovou, o které informovala blíže nespecifikovaná média (takovéto odkazy na konkrétní události se autorovi textu nepodařilo ani potvrdit ani vyvrátit), nicméně tak nepřímo vyplynulo, že takovou osobní zkušenost s osobami muslimského vyznání respondenti nemají. Ohrožení Evropské unie imigranty bylo členy domobraneckých skupin bráno jako obecně známá věc a badatelovy dotazy na toto téma se shledávaly spíše s nepochopením. Autor se tak setkával s proti-muslimskými názory typickými pro ty prezentované v práci výše. Jednalo se zejména o ohrožení evropské společnosti a evropských a křesťanských hodnot, hrozbu zániku „bílé rasy“, a ovládnutí Evropy muslimskou komunitou, po jejímž příchodu do Evropy má nastat její velký demografický nárůst a to nejen díky řekněme tradičním cestám navyšování populace, ale také kvůli vysokým počtům případů znásilnění, kterých se budou dopouštět muslimové na evropských ženách a dívkách, u kterých, dle některých zpovídaných členů, údajně hrozí, že podstatná část z těchto obětí v následku otěhotní a nezvolí potrat. Terénní výzkum potvrdil záležitost diskutovanou v práci výše, tedy převládající pohled na muslima, jako na podřadného jedince. Muslimové byli mezi domobranci dehumanizováni, označováni nedůstojnými výrazy, např. slimáci, bubáci, „čmoudi“ a podobně. Mezi členy domobraneckých uskupení, mezi nimiž autor výzkum prováděl, se také často šířily zvěsti, jejichž pravdivost si autor dovoluje přinejmenším zpochybnit, týkající se muslimské kultury. V rozhovorech tak zazněl například názor, že se mají děti ve věku školáků prvního

stupně základní školy během vyučování ve vzdělávacích institucích učit vykonávat správně souložit či správné techniky oddělení lidské hlavy od trupu, praktikované snad na plyšových hračkách. Badatel se pak měl dále možnost dozvědět například o údajném velmi často prováděném koitu muslimů mužského pohlaví se zvířaty, jmenovitě ovcemi, či znásilňování žen a dívek, které mělo taktéž patřit k dennímu pořádku muslimských komunit. Ačkoliv nešlo o jev zcela majoritní, často byla smazávána hranice mezi muslimem a teroristou či kriminálním. Přímá hrozba České republiky, potažmo Evropské unii, vyplývající z teroristických útoků provedených islamisty však nebyla během rozhovorů často zmiňována, hrozbám dominovaly obavy o evropskou kulturu a společnost zmíněné výše. Výzkum dále potvrdil i dva již diskutované paradoxní názory na uplatnění imigrantů na evropském pracovním trhu, kdy jedna z tezí hovoří o nutnosti Evropanů přispívat na sociální dávky pro imigranty a druhá pak popisuje scénář, ve kterém mají příchozí imigranti Evropanům pracovní místa naopak sebrat. Za hrozbu, kterou imigranti, respektive tedy muslimové, do Evropy přinášejí, byla členy uskupení považována především již zmíněná fyzická a sexuální agrese, která měla ohrozit především evropské ženy a děti a ohrožení koherence a hodnot západní společnosti a křesťanství vznikem multikulturní společnosti. Tématem náboženského vyznání domobranců a případně jejich aktivního náboženského života se výzkum nezabýval, ačkoliv by toto téma bylo jistě zajímavé.

5.4 Média a sociální sítě

Vzhledem k tomu, že členové zkoumaných domobraneckých skupin evidentně nemají žádné konkrétní zkušenosti s muslimy, autor se dále zabýval zdroji informací, které domobranci sledují a ze kterých čerpají. Ačkoliv domobranci podléhají vlivu mainstreamových médií, jako ostatně asi téměř každý Evropan, výzkum ukázal, že za hlavní zdroj informací, alespoň co se týče evropské migrační krize a částečně také domácí a zahraniční politiky, slouží alternativní média. Mezi nejčastěji zmiňovanými bylo internetové rádio Svobodný vysílač a internetový server Parlamentní listy.

Svobodný vysílač, alternativní internetové médium, které se mimo jiné zajímá o aktivity iniciativy Národní domobrana, jejíž hlavní představitelé, tedy pánové Obrtel, Krejča a paní Lisková, se také účastnili některých z debat v rámci programu vysílače, vzniklo

jako sesterské médium Slobodného vysielateľa pôsobiacího na Slovensku⁵⁰, o ktorom se prinejmenším spekuluje, že slouží jako nástroj ruské propagandy.⁵¹ Parlamentní listy, rovněž internetové médium, pak dle výzkumu provedeného pod záštitou Masarykovy univerzity v Brně taktéž vykazuje manipulativní techniky prokremelské propagandy spolu se zveličováním faktů, publikací fám a svalováním viny.⁵² Autorem provedený terénní výzkum, který probíhal v omezené rovině i na sociální síti Facebook dále ukázal, že členové domobran čerpají informace i z dalších médií, která lze rovněž označit za alternativní, a dostupné informace naznačují, že se jedná o média sloužící k šíření prokremelské propagandy. Zmíňme například o serveru lajkit.cz, jehož doménu na českém internetu zaregistroval jistý pan Ondřej Grešl, který stojí i za doménou ac24.cz, která rovněž figuruje na seznamu serverů sloužících proruské propagandě.^{53 54 55} Dále se jedná například o internetové servery Svobodné noviny či časopis Šifra, které jsou oba zmíněny v projektu serveru neovlivni.cz, který s podporou nadace Open Society Praha odhaluje média sloužící prokremelské propagandě. Poslední zmiňovaný za nástroj prokremelské propagace označil například také think-tank Evropské hodnoty.^{56 57} Závěrem zmíňme webové stránky již zmiňované organizace Islám v České republice nechceme, na kterém jsou publikovány články s převážně proti-muslimskou tematikou, ze kterých, jak výzkum ukázal, domobrancí také čerpají informace.

Jak již bylo zmíněno, výzkum se dotýká aktivit domobranců na sociálních sítích, respektive síti Facebook, pouze okrajově. Sleduje online vazby na síti Facebook pouze

⁵⁰ O nás [online]. (n.d.). [cit. 2017-07-16]. Dostupné z WWW: <<http://www.svobodny-vysilac.cz/o-nas/>>

⁵¹ 42 českých a slovenských webů, které šíří ruské lži [online]. (2015). In *echo24.cz* [cit. 2017-07-12]. Dostupné z WWW: <<http://echo24.cz/a/isYwV/42-ceskych-a-slovenskych-webu-ktere-siri-ruske-lzi>>

⁵² Gregor, M., & Vejvodová, P. (2016). *Analýza manipulativních technik na vybraných českých serverech*. Brno: Masarykova univerzita.

⁵³ AC24.cz: Ozvěny Kremlu v ČR [online]. (2015). [cit. 2017-07-16]. Dostupné z WWW: <<http://neovlivni.cz/ac24-cz-rusky-vliv-cr/>>

⁵⁴ 42 českých a slovenských webů, které šíří ruské lži [online]. (2015). In *echo24.cz* [cit. 2017-07-12]. Dostupné z WWW: <<http://echo24.cz/a/isYwV/42-ceskych-a-slovenskych-webu-ktere-siri-ruske-lzi>>

⁵⁵ Kremelská ozvěna pro mladé se jmenuje lajkit.cz [online]. (2016). [cit. 2017-07-16]. Dostupné z WWW: <<http://neovlivni.cz/kremelska-ozvena-pro-mlade-se-jmenuje-lajkit-cz/>>

⁵⁶ Svobodnenoviny.eu: Ozvěny Kremlu v ČR [online]. (2015). [cit. 2017-07-16]. Dostupné z WWW: <<http://neovlivni.cz/svobodnenoviny-eu-ozveny-kremlu-v-cr/>>

⁵⁷ Časopis Šifra [online]. (n.d.). [cit. 2017-07-16]. Dostupné z WWW: <<http://www.evropskehodnoty.cz/casopis-sifra/>>

několika málo jedinců (v řádu desítek osob) z řad iniciativy Národní domobrana a sympatizantů tohoto uskupení. Ačkoliv by jistě bylo třeba provést detailnější výzkum aktivit na sociálních sítích, autorem provedené pozorování potvrdilo jevy diskutované v textu výše. Tedy omezení názorové plurality, kdy výzkum ukázal, že na síti Facebook se domobrancí spojují především s jedinci stejně radikálních názorů. Zveřejňované příspěvky, viditelné na síti propojených osob, jsou pak zejména proti-imigračního a proti-muslimského ražení. Tyto názory jsou dále podtrhovány v komentářích k těmto příspěvkům. Výzkum dále prokázal časté sdílení proti-muslimských článků zveřejňovaných médií, u kterých, jak lze předpokládat, chybí kontrola obsahu a jejichž pravdivost může být zpochybněna. Tento omezený výzkum v zásadě potvrdil tvrzení z kapitoly této práce nazvané „Hatespeech ve veřejném prostoru a na sociálních sítích“, ohledně uzavřených proti-imigrantských diskuzí, probíhajících na sociálních sítích, ve kterých je omezena pluralita názorů a tím usnadněn proces radikalizace.

5.5 Názory na domácí a zahraniční politiku

Autorem provedený terénní výzkum ukázal, že ve zkoumaných domobraneckých skupinách obecně převládá nedůvěra v současnou vládu České republiky. Podle domobranců se vláda nestará o občany a jejich zájmy, naopak podléhá zájmům západu, zejména Evropské unie (EU), která, dle respondentů, Český stát de facto řídí. Politici se pak dle dotazovaných starají pouze o sebe a své zájmy. Objevovaly se názory, že je Česká republika „otrockým státem“ v rukách EU. Zároveň s touto nedůvěrou projevenou vládě neměli domobrancí, kterých se výzkum týkal, kladné sympatie ani k žádné z majoritních politických stran. Za výjimku lze považovat Komunistickou stranu Čech a Moravy, která mezi dotazovanými členy domobraneckých uskupení našla, byť v menšině, své přívržence a to, dle slov těchto domobranců, z důvodu „lidovosti“ této partaje. Roli v projevených sympatiích této straně nesporně hrál i sentiment a vzpomínky na dobu minulého režimu, která byla těmito několika málo jedinci zmiňována ve veskrze pozitivních konotacích. Z vedených rozhovorů dále vyplynulo, že přijatelnou alternativou pro členy domobrany byla až do nedávna Strana přímé demokracie v čele s Tomiem Okamurou. I ta však v době autorem provedeného terénního výzkumu nenalézala mezi domobrancí téměř žádné voliče. Majoritní většina dotazovaných se nejpozitivněji vyjadřovala o Dělnické straně sociální spravedlnosti. Na té domobrancům nejvíce imponovalo jak údajné sociální cítění strany, tak i zahraniční

politika, kterou má tato partaj ve svém programu. Ta se týká především vystoupení z Evropské unie a z vojenských struktur Severoatlantické aliance. Pro odstoupení z těchto společenství se vyjadřovala majoritní většina dotazovaných. Ve zkoumaných skupinách Národní domobrany obecně převládala nedůvěra k Evropské unii a Severoatlantické alianci, které dle domobranců Českou republiku pouze zneužívají k svému prospěchu a štvou ji proti Ruské federaci. Ta si naopak mezi domobranci získala velké sympatie a dotazovaní k Rusku referovali jako k jedinému opravdu důvěryhodnému spojenci na úrovni velmoci. Je však třeba dodat, že nemalá část respondentů, byť s Ruskou federací sympatizovala, nepovažovala ruskou pomoc proti hrozbám souvisejícím s evropskou migrační krizí za reálnou. Severoatlantická aliance byla dle respondentů nedůvěryhodný spojenec, na kterého se ve věci obrany proti evropské migrační krizi nelze spoléhat, což dotazovaní členové domobran podkládali tvrzením, že kdyby existoval záměr Severoatlantické aliance Českou republiku hájit, již dávno by tak učinila, zejména tedy ve věci ilegální imigrace.

Autor této práce se domnívá, že je důvodné předpokládat, že výše uvedené politické názory členů domobraneckých uskupení reflektují určitým způsobem právě zdroje informací, ze kterých domobranci čerpají. V prvé řadě lze vnímat svalování viny za konkrétní i neurčité problémy jak na vládu České republiky, tak na Evropskou unii či Severoatlantickou alianci. To samozřejmě dále vyvolává poptávku po takových politicích, kteří situaci radikálně změní, čehož využívají již diskutované populistické strany s líbivými hesly, která slibují razantní změnu situace. Zmiňovaná Dělnická strana sociální spravedlnosti, která se mezi členy zkoumaných domobraneckých uskupení těší největší podpoře, slibuje ve svém programu řešit přesně ty klíčové otázky, které domobranci trápí. Jedná se tak zejména o vypovězení ilegálních imigrantů, vystoupení z vojenských struktur Severoatlantické aliance a zprůtrhání integračních vazeb České republiky s Evropskou unií. Je tak logické, že podpora této politické strany je pro domobranci jasnou volbou. Členové zkoumaných domobraneckých uskupení jsou také velmi silně přesvědčeni o samostatnosti České republiky, která by výhledově měla přijít spolu s přetrháním partnerských vazeb a nadnárodních svazků. To by tak dle respondentů nemělo přinášet žádné zásadní problémy či omezení. Z výše uvedeného je však zřejmé, že respondenti nereagují na všechny populistické strany působící v České republice zcela pozitivně. Partaj Tomia Okamury, která svůj program zakládala převážně na zastavení ilegální imigrace, si voliče mezi členy zkoumaných

domobraneckých uskupení sice našla, z důvodů, které však výzkum dále neukázal, se tito do budoucna rozhodli stranu nadále nepodpořit. Domobrancí dále nevyjádřili podporu ani dalším mediálně známým stranám využívajících populismu k zisku voličů, jako je například partaj Blok proti islamizaci, byť někteří z respondentů, ačkoliv se s volebním programem takovýchto stran zcela neztotožňovali, vítali jejich úsilí v šíření osvěty týkající se hrozeb pramenících z ilegální migrace.

5.6 Domobranecké aktivity

Popsat a shrnout aktivity domobraneckých uskupení je složité, neboť se míra činnosti skupin značně liší. V celku výmluvně však lze popsat dvě roviny aktivit. Teoretickou a praktickou.

Teoretická rovina, tedy představy o činnostech, které členové iniciativy Národní domobrana sdílejí, v podstatě souvisí s diskutovanými motivacemi ke vstupu do uskupení. Jedná se tedy převážně o výcvik v boji a přežití, který má simulovat výcvik profesionální armády. Panuje představa, že vzhledem k těmto dovednostem, budou členové domobraneckých skupin schopni spolupracovat s armádou České republiky na případných patrolách v okolí hranic, či dalších aktivitách, na které nebudou státní armádě v případě krize dostačovat kapacity. Někteří domobrancí, byť v menšině, by v budoucnu rádi nahradili samotnou armádu České republiky domobraneckými sbory. V této představě se znovu promítá touha po oné „vládě lidu“. Občané by se tak nemuseli spoléhat na státem řízenou armádu, ale převzali by zodpovědnost za obranu vlasti do vlastních rukou. Dále jsou v teoretické rovině zakotveny představy o již zmiňovaných hlídkách prováděných v místě působnosti jednotlivých skupin. Ty mají v obcích sloužit k zajištění bezpečí. Z rozhovorů však jasně nevyplynulo, jaké konkrétní nebezpečí, pokud nějaké, hrozí. Zdá se, že tato hrozba není nijak konkrétně formulována a hlídky domobraneckých uskupení by spíše měly působit ve smyslu navýšení kapacit policie České republiky. Zároveň by mělo jít o vytvoření jakéhosi krizového plánu pro případ ohrožení obce. Domobrancí by měli důkladně zmapovat okolní terén, připravit plán případné evakuace a odpovídající úkryty pro obyvatele. Třetí důležitým bodem teoretické roviny je práce s veřejností. V rámci členů zkoumaných domobran totiž panuje jakási frustrace z nečinnosti a nezájmu většiny občanů České

republiky o hrozby vyplývající z evropské migrační krize. Panuje tedy představa, že je třeba obyvatele státu informovat a zapojit do aktivit Národní domobrany, jejíž ambiciózní cíle se totiž zakládají na obecném zájmu podstatné části občanů ČR. Jednotlivá domobranecká uskupení by tak měla pořádat akce, na kterých se počítá s co největší účastí veřejnosti. Ať už by to měly být informační dny, otevřená branná cvičení, či veřejně prospěšné aktivity. V rámci informování veřejnosti zdůrazňovali v provedených rozhovorech členové domobran také práci s dětmi a mládeží, kterou je třeba rovněž vzdělávat a to jak informačně, tak i prakticky, řekněme fyzickými outdoorovými aktivitami, jako je schopnost rozdělát oheň, nocovat v přírodě a podobně.

Co se týče praktické roviny plánovaných aktivit, je situace poněkud složitější a liší se skupinu od skupiny. Výzkum ukázal, že existují domobranecké skupiny provádějící výcvik a občasné hlídky v místech své působnosti. Většina zkoumaných domobraneckých uskupení však není tak aktivní, jak by si sama představovala. Ačkoliv snad každá ze zkoumaných skupin domobrany v rámci svého působení vyvíjela nějakou aktivitu, nejčastěji onen výcvik, frekvence činnosti se značně omezila. Prováděné aktivity byly zaznamenány především krátce po vzniku jednotlivých domobraneckých uskupení, přičemž si autor dovolí konstatovat, že se tak dělo pod vlivem prvotního nadšení ze vzniku skupiny, nicméně časem se aktivity u většiny zkoumaných uskupení omezily na debatní schůzky členů. Ačkoliv se skupiny občas pokoušely o uskutečnění praktických aktivit, často výcviků, či jakýchsi seminářů otevřených veřejnosti, které inzerovaly v místě své působnosti, z pravidla se setkaly s nezájmem ze strany veřejnosti. Tato situace vyústila ve frustraci a demotivovala členy k pokračování v provádění dalších aktivit. Ty se tak v případě zkoumaných uskupení často zúžily na občasné výcviky jednotlivých domobran, které však často nemají více než deset členů, nebo, ještě častěji, jen na již zmiňované debatní schůzky. V rámci této nastalé situace některé z domobran volaly po větší aktivitě centrálního vedení iniciativy Národní domobrany. To však údajně nemělo kapacity, nebo nebylo ochotno, zabývat se organizováním činností na úrovni jednotlivých domobraneckých uskupení, která odkázala na jejich vlastní iniciativu a samostatnost. Provedený terénní výzkum ukázal, že frustrace z nezájmu veřejnosti je u zkoumaných domobran skutečně všudypřítomná. Členové uskupení mají pocit, že jsou sami odkázáni na obranu vlasti a dělají službu pro druhé, o kterou však veřejnost nestojí. Výzkum dále ukázal, že členové domobraneckých uskupení jsou na příslušnost k Národní domobraně patřičně hrdí

a často se na své členství snaží poukazovat formou nejčastěji rukávových symbolů, respektive nášivek (viz. příloha č. 4), které nosí na oblečení či taškách. Výjimkou nebyli ani tací, kteří Národní domobranu, či přímo své místní uskupení, prezentovali například nálepkou za okny auta. Z rozhovorů dále vyplynulo, že toto jednání neslouží pouze k prezentaci vlastní hrdosti na členství v Národní domobraně, ale také jako jakási reklama, jejíž účel je zaujmout veřejnost a přilákat k zájmu o vstup do iniciativy více členů. Výzkum však dále prozradil, že nábor nových členů do regionálních uskupení Národní domobrany nefunguje efektivně. Vznik nové skupiny většinou probíhal zájmem jednoho či více lidí z jednoho místa působnosti o iniciativu Národní domobrany, o které se dozvěděli buď z médií, či internetu, případně od někoho ze svých známých a rozhodli se pro členství. Pokud v místě jejich bydliště neexistovala žádná domobranecká skupina, bylo úkolem těchto osob takové uskupení vytvořit. To se většinou povedlo díky rozšíření zájmu na blízké kamarády či známé, v řádu jednotek osob. Dále však byl nábor dalších členů většinou problematický, neboť, jak vyplynulo z proběhnuvších rozhovorů, ani přes osobní oslovení, prezentaci domobrany již zmíněnými prvky, či organizací akcí otevřených veřejnosti, se tento neshledal s téměř žádným zájmem. Tyto faktory tak podpořily již zmíněnou frustraci a demotivaci, která vystřídala prvotní nadšení a snahu organizovat aktivity. Taková domobranecká uskupení se posléze rozhodla obrátit na samotné vedení iniciativy Národní domobrany, které, jak již bylo řečeno, nedokázalo či nebylo ochotno pomoci a frustraci tak prohloubilo. V provedeném terénním výzkumu však měl badatel také možnost pozorovat interakci řadových členů domobran s centrálním vedením iniciativy. Zde se setkal s dvojsečností této neochoty převzít iniciativu, neboť byť členové domobran přicházeli s různými návrhy, jejichž realizaci žádali po vedení Národní domobrany, které nebylo ochotno (pravděpodobně i kvůli chybějícím kapacitám) se na tomto podílet, samo vedení pak navrhovalo možná řešení, zahrnující větší iniciativu skupin, která by spadala pod organizaci vybraných osob. Zde však narážíme na již zmíněnou dvojsečnost problému, neboť v tomto okamžiku se mezi domobranci nenašla žádná osoba, která by měla vůli se této povinnosti chopit. Je třeba zmínit, že nešlo o to, že by se domobranci nedokázali na zástupci dohodnout, navrhovaných osob bylo hned několik, problém však byl, že tyto byly navrhovány jinými členy, kteří se stejně tak jako navrhovaní nechtěli nově nabízeného postu a zodpovědnosti, se kterou přicházel, chopit. Provedený výzkum dále neukázal, a ani se na toto téma nezaměřoval, na kolik je vedení iniciativy Národní domobrany iniciativní a zda se nechce aktivitami na regionální

úrovni zabývat, či na toto skutečně nemá kapacity. Bylo však prokázáno, že zkoumaná domobranecká uskupení po prvotní iniciativě a nadšení, které následně vyústilo v demotivaci, nevykazují žádné další snahy o větší iniciativu v provádění původně plánovaných aktivit. Na základě výzkumu tak lze říci, že členové domobran měli od vstupu do iniciativy Národní domobrana větší očekávání. Ačkoliv se do dění povětšinou zamýšleli zapojit aktivně a často se zprvu i aktivně zapojili, nízká aktivita samotného centrálního vedení je demotivovala k dalším snahám. Na tomto místě je třeba také podotknout, že domobrancí volali například po větších, řekněme celokrajových cvičeních. Vedením jim však byl předložen návrh, aby takovéto cvičení zorganizovaly skupiny samostatně. Výzkum nezjistil, a ani neměl za cíl zjistit, jaké aktivity vyvíjí vedení iniciativy Národní domobrana a tak autor nedokáže říci, zda skutečně chybí vůle či kapacity těchto struktur. Jediné, co v tomto směru vyšlo z výzkumu najevo, je skutečnost, že centrální velení v určitých případech úzce spolupracuje s jednotlivými skupinami domobran na blíže nezjištěných záležitostech.

6 Závěr

Tato práce se pokusila poskytnout vhled do radikalizace obyvatel České republiky vzhledem k aktuálně probíhající evropské migrační krizi. Cílem bylo popsat faktory vedoucí k tomuto jevu a pomocí terénního výzkumu se zaměřit na v České republice vznikající domobranná uskupení z řad veřejnosti, formovaná v rámci iniciativy Národní domobrana a pokusit se potvrdit či vyvrátit průnik popsanych faktorů vedoucích k radikalizaci s názory a postoji členů těchto domobranných uskupení. Úvodní kapitola „Bezpečnostní aspekty migrační krize“ měla za cíl pokusit se reálně zhodnotit případná bezpečnostní rizika, která z ilegální imigrace pro Evropskou unii a Českou republiku vyplývají. Tato část textu ukázala, že skutečně existují potencionální hrozby spojené s tímto současným fenoménem. Nicméně je třeba brát v potaz, že autoři textů, ze kterých zmíněná kapitola vychází, hodnotili především nebezpečí, ke kterým může docházet. Tedy ve svých textech nenabídli konkrétní srovnání či statistiky, na kolik takovéto hrozby skutečně členské země Evropské unie zasáhly či v budoucnu zasáhnou. Lze předpokládat, že byť na území Evropské unie došlo k případům, ve kterých se výše popsané hrozby naplnily, dojem nebezpečí, který tyto skutečnosti na obyvatelích EU

zanechaly, byl o poznání větší a to z důvodů popsaných výše v této práci. Pocit ohrožení jistě pomohly rozšířit také populistické strany, po kterých se následkem evropské migrační krize zvedla poptávka, jak dokazuje také provedený terénní výzkum, který prokázal, že dotazovaní členové domobran reagují na podmanivá politická hesla brojící proti ilegální imigraci a případně vystoupení z nadnárodních struktur vcelku pozitivně, byť s jistou dávkou rezervovanosti, a které další šíření strachu využívaly ve svůj prospěch. Tyto skutečnosti posléze vedly k zvýšení xenofobních, rasistických a především proti-muslimských nálad na území České republiky, jak ve svém textu uvádí například Strnad⁵⁸ a jak se lze dočíst také ve výročních zprávách Ministerstva vnitra České republiky.⁵⁹ Ty pak byly umocňovány alternativními internetovými médii s absencí kontroly obsahu a také reflektovány online na internetu a především na sociálních sítích, které, jak ukázal výzkum, skutečně dílem přispívají k možné radikalizaci obyvatelstva. Z výzkumu dále vyplynulo, že tato situace skutečně posloužila jako impuls pro založení iniciativy Národní domobrana, která si za svůj pravděpodobně hlavní cíl vytyčila ochranu České republiky proti hrozbám vyplývajícím z evropské migrační krize.

Tato práce si však dále kladla otázku, na kolik jevy popsané výše vedly členy jednotlivých domobraneckých uskupení k vstupu do této iniciativy. Z autorem provedeného terénního výzkumu tak dále vyplynulo, že evropská migrační krize skutečně posloužila jako hlavní mobilizační prvek jednotlivých domobranců, nicméně nelze se domnívat, že byla důvodem jediným. Zdá se, že byť ilegální imigrace do zemí Evropské unie zavdala hlavní impuls, důvodů ke vstupu bylo více. Ty pak vyplývaly nejen z očekávaných hrozeb, které krize potenciálně může přinášet, ale také s jakousi nespokojeností se stavem České republiky a zdejší společnosti. Z výzkumu vyplynulo, že hlavní program a očekávání domobranců není pouze v ochraně hranic se zbraní v ruce, byť si tuto funkci jistě alespoň část členů těchto uskupení přeje, ale také celková změna v politických strukturách České republiky, přístupu vlády k obyvatelstvu

⁵⁸ Strnad, Š. (2016). Islamofobie a antiislámský populismus jako nový mobilizační prvek sociální radikalizace v České republice. In *Bezpečnostné fórum 2016* (473-485). Banská Bystrica: Belianum.

⁵⁹ *Zpráva o extremismu na území České republiky v roce 2016*. (2017). Praha: Ministerstvo vnitra České republiky. Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/extremismus-vyrocní-zpravy-o-extremismu-a-strategie-boje-proti-extremismu.aspx>>

a silnější pozici ČR na poli mezinárodní politiky. Otázkou tedy zůstává, na kolik by samotné diskutované podněty vedoucí k radikalizaci části české společnosti byly dostačující pro aktivní účast těchto osob ve strukturách iniciativy Národní domobrana. Ačkoliv zřejmě lze hovořit o radikalizaci členů domobraneckých uskupení, je třeba vedle xenofobních a rasistických, zejména tedy proti-muslimských názorů těchto osob zdůraznit také vcelku dobře pochopitelnou touhu po jakési reformně české společnosti a změně ve vládních špičkách, byť my sami s těmito požadavky nemusíme souhlasit. Opodstatněné se zdají i obavy z války proti Ruské federaci, které během rozhovorů prováděných v rámci terénního výzkumu také zazněly. Nesporným faktem je, že napětí mezi západem, respektive státy Severoatlantické smlouvy a Ruskem stoupá, na což reagují členské země NATO v zájmu své bezpečnosti zvyšováním vojenské přítomnosti na svém východním křídle⁶⁰, o kterém lze říci, že se stává součástí bezpečnostního dilematu⁶¹ a vede tak Ruskou federaci k obavám z možných hrozeb a následně k obdobnému posilování vojenských kapacit. Být se jedná o postupný průběh této situace, který započal v roce 2014 zhoršením vztahů obou stran po anexi ukrajinského poloostrova Krym⁶² a autor tohoto textu se odváží tvrdit, že k eskalaci napětí vedly spíše akce Ruské federace než států Severoatlantické smlouvy, je vcelku pochopitelné, že na některou část širší veřejnosti mohou aktivity NATO podnikané v rámci zajištění ochrany států smlouvy působit jako míněná agrese vůči Ruské federaci a snaha o vyvolání konfliktu. V tomto názoru pak tyto osoby mohou ještě utvrzovat média sloužící jako nástroj ruské propagandy, jejímž cílem je přesně tento myšlenkový postup živit. Média sloužící prokemelské propagandě jsou, jak autorem provedený terénní výzkum prokázal, často sledovaná i v kruzích členů uskupení spadajících pod iniciativu Národní domobrana. Z výše uvedeného autor usuzuje, že základním problémem radikálních názorů, jejichž zastánci jsou členové zkoumaných domobraneckých uskupení, je nízká míra informovanosti, respektive spíš neschopnost pracovat se zdroji. Být terénní výzkum prokázal, že domobrancí mají zájem informovat se ve věci

⁶⁰ Woyke, P. (2016). *Cautious and rotational – US military engagement on NATO's eastern flank*. Varšava: Centre for Eastern Studies. Dostupné z WWW: <https://www.osw.waw.pl/sites/default/files/commentary_216_0.pdf>

⁶¹ Collins, A. (2007). *Contemporary security studies*. Oxford: Oxford University Press.

⁶² Woyke, P. (2016). *Cautious and rotational – US military engagement on NATO's eastern flank*. Varšava: Centre for Eastern Studies. Dostupné z WWW: <https://www.osw.waw.pl/sites/default/files/commentary_216_0.pdf>

evropské migrační krize a aktuálním dění na mezinárodním politickém poli, problematický je zejména jejich nekritický přístup k informačním zdrojům, které tyto osoby zřejmě nedokážou zcela spolehlivě ohodnotit. Zdá se, že v takových případech hraje ve prospěch těchto poofiderních médií fakt, že informují o tom, co chtějí takoví příjemci slyšet. Čtenáře či posluchače tak láká zřejmě především bulvární kontext, ve kterém jsou zprávy podávány a informování o evropské migrační krizi pouze v negativních konotacích, které jsou ve shodě s převládajícími názory členů iniciativy Národní domobrana. Ať už se pak jedná jen o alternativní internetové médium, které tento postup využívá k větší sledovanosti a rozšíření základny čtenářů, či o médium sloužící jako nástroj prokemelské propagandy, výsledek je vždy stejný, tedy vytváření názoru na politická témata, který neodpovídá realitě a může vyústit právě v radikalizaci příjemců těchto informací. Ti už se pak sami, pomocí například zmiňovaných sociálních sítí, postarají o další šíření tohoto zavádějícího obsahu, jak již ostatně bylo diskutováno výše v této práci. Za vůbec nejdůležitější lze na základě zde uvedeného považovat efektivní distribuci pravdivého, nezavádějícího a nezkresleného informačního materiálu, který bude snadno dostupný veřejnosti, na základě kterého by si každý čtenář tohoto zdroje mohl vytvořit svůj vlastní názor na danou záležitost, ať už by tento byl jakýkoliv. Byť se však může působení a činnost skupin působících pod iniciativou Národní domobrana zdát nemístné či nesprávné, je však třeba na věc pohlížet i z jiné perspektivy. Svět v současnosti přechází od unipolárního rozdělení, ke kterému vedl konec studené války a tento doposud nejasný přechod k bipolárnímu či multipolárnímu rozdělení doprovázejí nové krizové situace a hrozby.⁶³ Ty poprvé po relativně dlouhé době klidu zmítají i Evropou, ať už se jedná o občanskou válku na východě Ukrajiny, či právě diskutovanou evropskou migrační krizi. Je tak více než pochopitelně, že se v některých občanech České republiky budí starost o své rodiny a domovy a mají tak touhu nějakým způsobem přispět ke své bezpečnosti, kterou mohou případné hrozby ohrozit. Během takovýchto potenciálních krizí v rámci přímého ohrožení obyvatel by pak bylo bláhové spoléhat se výhradně na pomoc specializovaných státních skupin typu armády či policie České republiky a vzájemná pomoc a solidarita občanů je tak logickým vyústěním, které dává další možnost pochopit jednání osob sdružených pod iniciativou Národní domobrana. Na závěr tohoto

⁶³ Kissinger, H. (2016). *Uspořádání světa. Státní zájmy, konflikty a mocenská rovnováha*. Praha: Prostor.

textu si však autor dovolí připomenout myšlenku Piotra Cywińskiego ředitele památníku Auschwitz-Birkenau v polské Osvětimi pocházející z citátu v úvodu této práce, a sice, že každý člověk má dle svého vlastního uvážení právo obávat se neznámého, nesmí však na základě těchto obav dát v sobě samém vzniknout nenávisti.

7 Bibliografie

- 42 českých a slovenských webů, které šíří ruské lži [online]. (2015). In *echo24.cz* [cit. 2017-07-12]. Dostupné z WWW: <<http://echo24.cz/a/isYwV/42-ceskych-a-slovenskych-webu-ktere-siri-ruske-lzi>>
- AC24.cz: Ozvěny Kremlu v ČR [online]. (2015). [cit. 2017-07-16]. Dostupné z WWW: <<http://neovlivni.cz/ac24-cz-rusky-vliv-cr/>>
- Adamson, F. B. (2006). *Crossing Borders: International Migration and National Security* [online]. In: *International Security*, Vol. 31, No. 1 (Summer, 2006), pp. 165-199. Dostupné z WWW: <http://www.jstor.org/stable/4137542?seq=1#page_scan_tab_contents>
- Boháček, P. (2017). *Trump nahrává islámským teroristům* [online]. [cit. 2017-06-25]. Dostupné z WWW: <<http://www.amo.cz/trump-nahrava-islamskym-teroristum>>
- Břešťan, R. (2016). Vedení televize Prima nařídilo redaktorům: uprchlíky zobrazovat jako hrozbu a riziko. In *Hlidacípes.org*. [cit. 2017-06-25]. Dostupné z WWW: <<http://hlidacipes.org/vedeni-tv-prima-naridilo/>>
- Cízlerová, L. (2016). Konvička vyděsil desítky lidí. „Jsem spokojený, ještě jsme chtěli symbolicky Zemanovi uřezat hlavu.“ In *Lidovky.cz*. [cit. 2017-06-25]. Dostupné z WWW: <http://www.lidovky.cz/konvicka-vydesil-desitky-lidi-jsem-spokojeny-uzili-jsme-si-to-pochvaluje-si-lvk-/zpravy-domov.aspx?c=A160821_174358_ln_domov_ele>
- Collins, A. (2007). *Contemporary security studies*. Oxford: Oxford University Press.
- Časopis pro výzkum radikalismu, extremismu a terorismu [online]. 13(2). [cit. 2017-06-25]. Brno: Centrum pro bezpečnostní a strategická studia. Dostupné z WWW: <http://www.rexter.cz/wp-content/uploads/rexter_02_2014_1.pdf>
- Časopis pro výzkum radikalismu, extremismu a terorismu [online]. 13(2). [cit. 2017-06-25]. Brno: Centrum pro bezpečnostní a strategická studia. Dostupné z WWW: <http://www.rexter.cz/wp-content/uploads/rexter_02_2014_1.pdf>
- Časopis Šifra [online]. (n.d.). [cit. 2017-07-16]. Dostupné z WWW: <<http://www.evropskehodnoty.cz/casopis-sifra/>>
- Činnost skupin a jejich hlídek [online]. (2016). [cit. 2017-07-16]. Dostupné z WWW: <<http://www.narodnidomobrana.cz/o-nas/cinnost-skupin>>
- Francouzská policie identifikovala prvního z teroristů. Další jsou možná na útěku. (2015). In *Lidovky.cz*. [cit. 2017-06-25]. Dostupné z WWW: <http://www.lidovky.cz/francouzska-policie-identifikovala-prvniho-z-atentatniku-podle-nalezeneho-prstu-gj3-/zpravy-svet.aspx?c=A151115_073645_ln_zahranici_mct>
- Gregor, M., & Vejvodová, P. (2016). *Analýza manipulativních technik na vybraných českých serverech*. Brno: Masarykova univerzita.

- Haniaková, T. (2017). Expert: Může dojít k vytvoření spirály násilí a radikalizaci „velkého bílého muže“ [online]. In *Lidovky.cz*. [cit. 2017-06-25]. Dostupné z WWW: <http://www.lidovky.cz/politolog-kraus-varuje-pred-moznou-spiralou-nasili-meziradikalnimi-muslimy-a-bilymi-extremisty-inb-/zpravy-svet.aspx?c=A170619_134124_ln_zahranici_ELE>
- Havlíček, J. (2015). *Kritika Islámu na českém internetu – možnosti interpretace. Případ facebookové stránky Islám v České republice nechceme* [online]. Dostupné z WWW: <http://lidemesta.cz/assets/media/files/17_2015_3/Havlicek.pdf>
- Hejnal, O., & Lupták, L. (2015). *Když výzkum, tak skrytý: Serpentinami formalizované etiky* [online]. Dostupné z WWW: <http://www.academia.edu/5587305/Kdy%C5%BE_v%C3%BDzkum_tak_skryt%C3%BD_Serpentinami_formalizovan%C3%A9_etiky_s_%C4%BD._Lupt%C3%A1kem_Research_Then_keep_it_hidden_the_labyrinth_of_formalized_ethics_with_%C4%BD._Lupt%C3%A1k_>
- Hrdina, M., Daňková, H., & Kopecká, L. (2016). *Projevy nenávisti v online prostoru a na sociálních sítích*. Praha: Člověk v tísni o. p. s.
- Joch, R. (2009). Radikální islamismus ohrožuje západní společnost. In Kuras, B. (2006). *Islám v Evropě: obohacení, nebo nebezpečí? : sborník textů*. Praha: CEP - Centrum pro ekonomiku a politiku.
- Karyotis, G., 2007. European Migration Policy in the Aftermath of September 11. *These security-migration nexus. Innovation: The European Journal of Social Science Research*, 20(1). 1-17.
- Kdo jsme [online]. (n.d.). [cit. 2017-07-16]. Dostupné z WWW: <<http://csla.komuna.cz/kdo-jsme/>>
- Kissinger, H. (2016). *Uspořádání světa. Státní zájmy, konflikty a mocenská rovnováha*. Praha: Prostor.
- Kohout, D. (2016). *Obraz nepřítele před branami. Rámcová a frekvenční analýza hnutí Islám v ČR nechceme*. Brno: Masarykova univerzita.
- Kremelská ozvěna pro mladé se jmenuje lajkit.cz [online]. (2016). [cit. 2017-07-16]. Dostupné z WWW: <<http://neovlivni.cz/kremelska-ozvena-pro-mlade-se-jmenuje-lajkit-cz/>>
- Křížková, M. (2006). *Neviditelná menšina – analýza mediálního obrazu českých muslimů* [online]. [cit. 2017-06-25]. Dostupné z WWW: <<http://migraceonline.cz/cz/e-knihovna/neviditelna-mensina-analyza-medialniho-obrazu-ceskych-muslimu>>
- Moeller, H. (2017). Fighting ISIS on social media won't stop them from using it. In: *Global Risk Insights.com*. [cit. 2017-06-25]. Dostupné z WWW: <<http://globalriskinsights.com/2017/02/isis-loves-social-media/>>
- Mrva, D. (2014). Czech Defence League v kontextu antidžihádického hnutí. *Rexter*:

Müller, Z. (2006). Tyranská menšina terorizuje okolí. In Kuras, B., & Chmaitillová, D. (2006). *Islám v Evropě: obohacení, nebo nebezpečí? : sborník textů*. Praha: CEP - Centrum pro ekonomiku a politiku.

O nás [online]. (n.d.). [cit. 2017-07-16]. Dostupné z WWW: <<http://www.svobodny-vysilac.cz/o-nas/>>

Ondo, M. (2015). *Islamofobní projevy v českém kyberprostoru*. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni.

Ostřanský, B. (2006). Evropa a islám v proměnách minulosti. In Kuras, B., & Chmaitillová, D. (2006). *Islám v Evropě: obohacení, nebo nebezpečí? : sborník textů*. Praha: CEP - Centrum pro ekonomiku a politiku.

Pivec, M. (2016). *Sekuritizace migrace v České republice a v Republice Slovinsko* [online]. Dostupné z WWW: <https://is.muni.cz/th/274035/fss_m/>

Pojar, T. (2006). Nebezpečím není islám, ale islamismus. In Kuras, B., & Chmaitillová, D. (2006). *Islám v Evropě: obohacení, nebo nebezpečí? : sborník textů*. Praha: CEP - Centrum pro ekonomiku a politiku.

Pospíšilová, B. (2017). Do muslimů u londýnské mešity najel 47letý Darren Osborne z Cardiffu [online]. In *Lidovky.cz*. [cit. 2017-06-25]. Dostupné z WWW: <http://www.lidovky.cz/do-lidi-u-londynske-mesity-najel-darren-osborne-byl-zatcena-zaklade-podezreni-z-terorismu-gyc-/zpravy-svet.aspx?c=A170619_185136_ln_zahranici_ELE>

Stát se domobrancem [online]. (n.d.). [cit. 2017-07-16]. Dostupné z WWW: <<http://www.narodnidomobrana.cz/stat-se-domobrancem>>

Strnad, Š. (2016). Islamofobie a antiislámský populismus jako nový mobilizační prvek sociální radikalizace v České republice. In *Bezpečnostné fórum 2016 (473-485)*. Banská Bystrica: Belianum.

Svobodnenoviny.eu: Ozvěny Kremlu v ČR [online]. (2015). [cit. 2017-07-16]. Dostupné z WWW: <<http://neovlivni.cz/svobodnenoviny-eu-ozveny-kremlu-v-cr/>>

Townsend, R. M. (2015). *The European migrant crisis*. Spojené státy americké: Lulu.com.

Vlk, J. (2017). Propaganda Islámského státu. In *Evropský bezpečnostní žurnál*. [cit. 2017-06-25]. Dostupné z WWW: <<https://www.esjnews.com/cs/propaganda-islamskeho-statu>>

Vymětal, Š., & Šíchová, A. (2015). *Uprchlíci ze Sýrie: kulturní a psychosociální aspekty*. Praha: Odbor bezpečnostní politiky a prevence kriminality MV ČR.

Weigl, J. (2006). Viníkem je spíš evropský sociální stát. In Kuras, B., & Chmaitillová, D. (2006). *Islám v Evropě: obohacení, nebo nebezpečí? : sborník textů*. Praha: CEP - Centrum pro ekonomiku a politiku.

Woyke, P. (2016). *Cautious and rotational – US military engagement on NATO's eastern flank*. Varšava: Centre for Eastern Studies. Dostupné z WWW:
<https://www.osw.waw.pl/sites/default/files/commentary_216_0.pdf>

Zpráva o extremismu na území České republiky v roce 2016. (2017). Praha: Ministerstvo vnitra České republiky. Dostupné z WWW:
<<http://www.mvcr.cz/clanek/extremismus-vyrocní-zpravy-o-extremismu-a-strategie-boje-proti-extremismu.aspx>>

Zrušení víz? EU a Turecko hodlají pokračovat v plnění dohod [online]. (2016). In *E15.cz*. [cit. 2017-06-25]. Dostupné z WWW:
<<http://zpravy.e15.cz/zahranicni/politika/zruseni-viz-eu-a-turecko-hodlaji-pokracovat-v-plneni-dohod-1318690>>

8 Přílohy

8.1 Příloha č. 1

Počty žádostí o mezinárodní ochranu v jednotlivých letech (1990 - 2016)

Numbers of applications for international protection by years (1990 - 2016)

rok <i>year</i>	ŽÁDOSTÍ CELKEM <i>APPLICATIONS TOTAL</i>	z toho <i>of which</i>	
		nové žádosti <i>new applications</i>	opakované žádosti <i>repeated applications</i>
1990	1 602	-	-
1991	2 226	-	-
1992	841	-	-
1993	2 207	-	-
1994	1 187	-	-
1995	1 417	-	-
1996	2 211	-	-
1997	2 109	-	-
1998	4 086	-	-
1999	7 218	-	-
2000	8 794	-	-
2001	18 094	-	-
2002	8 484	-	-
2003	11 400	-	-
2004	5 459	-	-
2005	4 021	-	-
2006	3 016	-	-
2007	1 878	-	-
2008	1 656	1060	596
2009	1 258	633	625
2010	833	414	419
2011	756	491	265
2012	753	509	244
2013	707	491	216
2014	1 156	914	242
2015	1 525	1239	285
2016	1 478	1215	263

Zdroj: Ministerstvo vnitra České republiky

(<http://www.mvcr.cz/clanek/souhrnna-zprava-o-mezinarodni-ochrane-za-rok-2016.aspx>)

8.2 Příloha č. 2

Datový soubor Naše společnost 2015 - únor

Proměnná PO.39AB: PO.39ab Bezpečnostní hrozba pro ČR – uprchlíci

DOSLOVNÉ ZNĚNÍ OTÁZKY

Domníváte se, že některá z následujících skupin představuje v současné době reálnou bezpečnostní hrozbu pro Českou republiku? Pokud ano, představuje velkou nebo malou hrozbu?
b) uprchlíci z jiných zemí,

Hodnoty	Kategorie	N	
1	velká hrozba	357	33,4%
2	malá hrozba	524	49,0%
3	žádná hrozba	127	11,9%
9	NEVÍ	61	5,7%
0	BEZ ODPOVĚDI	0	
7	ODMÍTIL ODPOVĚDĚT	0	

Datový soubor Naše společnost 2016 - únor

Proměnná PM.189MA: PM.189ma Situace okolo uprchlíků je hrozbou – bezpečnost ČR

DOSLOVNÉ ZNĚNÍ OTÁZKY

Je nebo není podle Vašeho názoru aktuální situace okolo uprchlíků hrozbou pro
a) bezpečnost České republiky

Hodnoty	Kategorie	N	
1	rozhodně ano	513	47,5%
2	spíše ano	370	34,3%
3	spíše ne	146	13,5%
4	rozhodně ne	22	2,0%
9	NEVÍ	29	2,7%
0	BEZ ODPOVĚDI	0	
7	ODMÍTIL ODPOVĚDĚT	0	

Datový soubor Naše společnost 2017 - únor

Proměnná PM.189MA: PM.189ma Situace okolo uprchlíků je hrozbou – bezpečnost ČR

DOSLOVNÉ ZNĚNÍ OTÁZKY

Je, nebo není podle Vašeho názoru aktuální situace okolo uprchlíků hrozbou pro
a) bezpečnost České republiky,

Hodnoty	Kategorie	N	
1	rozhodně ano	379	37,0%
2	spíše ano	366	35,8%
3	spíše ne	224	21,9%
4	rozhodně ne	31	3,0%
9	NEVÍ	23	2,2%
0	BEZ ODPOVĚDI	0	
7	ODMÍTIL ODPOVĚDĚT	0	

Zdroj: <http://nesstar.soc.cas.cz/webview/>

8.3 Příloha č. 3

My, občané České republiky,

vědomi si závažnosti probíhajících zahraničních i domácích dějů,
v okamžiku nelegálního překračování hranic evropských států milióny migrantů,
v předvečer rozpadu Evropské unie a jejích domácích struktur,
v časech velkých nebezpečí hrozících našim domovům a našemu státu,
nedůvěřujíc vládě nedbající hlasu lidu a nehájící naši bezpečnost,
s pocitem, že žádné osobní nepohodlí a oběti nejsou dost velké
jde-li o bezpečí našich domovů, zdraví a životy našich rodin,
vyjadřujíc nezlomné přesvědčení, že všem hrozbám přítomným i budoucím
je třeba odhodlaně a statečně čelit,

ustavujeme radu Národní domobrany, abychom napomohli
rozvoji a úspěchu domobranectví v České republice.

Nechť je náš čin inspirací všem vlastencům dneška i zítřka
a tato nadějná zvěst pronikne do všech koutů naší země.
Národní domobrana je otevřena všem občanům připraveným bránit domovinu,
všem, kteří se chtějí vydat na nesnadnou, ale správnou cestu
za bezpečnou, svobodnou a svrchovanou Českou republikou!

pplk. v.z. MUDr. Marek Obrtel

Nela Lisková

por. v.v. PhDr. František Krejča

Praha 26. ledna 2016

Zdroj: <http://www.narodnidomobrana.cz/o-nas/deklarace>

8.4 Příloha č. 4

Nášivka iniciativy Národní domobrana.

Zdroj: <http://www.narodnidomobrana.cz/nasivka>